új Kéve

A SVÉDORSZÁGI MAGYAR PROTESTÁNS GYÜLEKEZETEK LAPJA

Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma

Keresztény alapimádságunk, a Miatyánk, szerkezetében feltűnően hasonlít a tízparancsolathoz, keresztény erkölcsünk alaptörvényéhez. Mindkettő két részből áll. Mindkettő első része arról szól, mit vár el tőlünk Isten a maga számára, illetve mit kérünk mi Istentől azért, hogy elvárását teljesíthessük. Mindkettő második részében az jut kifejezésre, mit vár el tőlünk Isten embertársaink számára, s eszerint mi magunk is mit várhatunk el embertársainktól, illetve mit kérünk mi saját magunknak.

Szellemében azonban merőben különbözik a két szent szöveg. Az egyik: isteni követelés, hellyel-közzel ígéretekkel és fenyegetésekkel megtoldva („hogy hosszú életű légy a földön", „nem hagyja az Úr büntetés nélkül"). A másik: emberi könyörgés. Az egyik így kezdődik: „én az Úr vagyok", a másik lényegében így: „te az Úr vagy", megtoldva azzal, hogy egyben „mi atyánk" is.

Az egyikben kifejeződő viszony a parancsoló és az engedelmeskedő — vagy engedetlen, de meglakoló — viszonya, a másikban kifejeződő viszony a hittel, reménnyel, gyermeki bizalommal kérő és a kérést feltehetően meghallgató viszonya. Az egyik viszony meghatározó eleme a félelem, a másiké a szeretet; az egyiké a büntetés, a másiké a megbocsátás.

A honfoglalás korabeli galgóci tarsolylemez

Ha emberi fogalmazványnak tekintenők mindkettőt, világosan kitűnne a Miatyánk erkölcsi magasabbrendűsége. De ez a magasabbrendűség feltételezi a tízparancsolat, illetve általában valami „onnan fentről" kinyilatkoztatott s „itt alant" elfogadott erkölcsi normarendszer létét: anélkül nincs mihez képest magasabbrendűnek lennie. Teológusok ezt valószínűleg így mondanák: Ószövetség nélkül nincs Újszövetség.

Imádságunk második része tehát, amelynek fohászait mostantól kezdve próbálom értelmezni, a magunk szükségleteire vonatkozó kéréseket tartalmaz. Nem terjeszt Isten elé hosszú kívánságlistát: mindössze négy dolgot kér. „Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma" — ez az első, és ebben végletes tömörséggel benne van minden, ami testi, anyagi szükségleteinket illeti, fenntartva a további hármat a lelkiek számára.

A **kenyér** itt nyilvánvalóan jelképes kifejezés, mint például a **kenyérkeresés** szóban, és általában jelenti a megélhetést, mint a legtöbb — ha nem éppen mindenik — gabonatermesztő nép nyelvében. „Isten, aki életre hívtál minket, add meg mindazt, ami szükséges az életünk fenntartásához."

(Folytatás a 4. oldalon)

Veress Zoltán

IV. évfolyam 1. szám *Stockholm, 1996. február*

CÍMEINK

Országos felügyelő / az Egyháztanács elnöke
Stockholmi felügyelő
VERESS ZOLTÁN
Ekensbergsvägen 110
117 69 STOCKHOLM
Tel/Fax 08 - 744 09 91

Országos gondnok / Malmöi felügyelő
PITLIK PÁLHÁZI KATALIN
Carl Herslowsgatan 10
211 47 MALMÖ
Tel 040 - 97 90 29

Tiszteletbeli országos felügyelő
Göteborgi felügyelő
BÉLDY ZOLTÁN
Landalabergen 14
411 29 GÖTEBORG
Tel 031 - 20 66 95

Országos jegyző / Sölvesborgi felügyelő
TÓTH ILDIKÓ
Rektor Dahlsgatan 7/3
294 00 SÖLVESBORG
Tel/Fax 0456 - 140 37

Borås-Jönköping-Halmstad-i felügyelő
BODONI DÉNES JÁNOS
Andersbergsringen 121/7
302 55 HALMSTAD
Tel/Fax 035 - 21 71 09

Helsingborgi felügyelő
PATAI ERZSÉBET
Kristianstadsgatan 5
252 52 HELSINGBORG
Tel 042 - 14 71 51

Ljungbyi felügyelő
MIHÁLYI DÁNIEL
Ågårdsvägen 66
341 37 LJUNGBY
Tel 0372 - 832 96

Västeråsi felügyelő
REHÓ ISTVÁN
Glasbägargatan 7
723 51 VÄSTERÅS
Tel 021 - 12 09 91

Katrineholmi felügyelő
ÁLLÓ RÓZSIKA
Parkvägen 23
643 00 VINGÅKER
Tel 0151 - 103 01

Központi pénztáros
TÖRÖK ERNŐ
Ängsullsvägen 85
162 46 VÄLLINGBY
Tel 08 - 36 78 57

Lelkipásztor
MOLNÁR-VERESS PÁL
Vintrosagatan 17/1
124 73 BANDHAGEN/ STH
Tel/Fax 08 - 86 36 39

Nem siratlak — hiszek bennetek

Bő két hetet töltöttem Skandináviában, a svédek országában — magyarok között. Közel tíz várost jártam végig, Stockholm mellett megfordultam Göteborgban, Jönköpingben, Västeråsban, Halmstadban, Ljungbyben, Sölvesborgban, Katrineholmban és — egy átruccanáson — Oslóban is. Mindenkori útitársam a protestáns gyülekezetek lelkésze volt. A színhelyek: templomok, gyülekezeti termek, klubhelyiségek, Stockholmban a Magyar Ház. A kör, amelyben mozogtam: a protestáns magyar gyülekezetek, a Kőrösi Csoma Sándor Művelődési Kör, a stockholmi Ökumenikus Önképzőkör és a Magyar Ház Közösség, Norvégiában a Magyarok Baráti köre, ezeknek tagjai és vendégei, azok, akik magyar szóra összegyűlnek Skandináviában, mert él bennük az „éhe" a szónak, a „magyar igéknek", él bennük a nemzethez való tartozás tudata, és él a vágya annak, hogy Krisztus igéjét anyanyelvükön hallgassák.

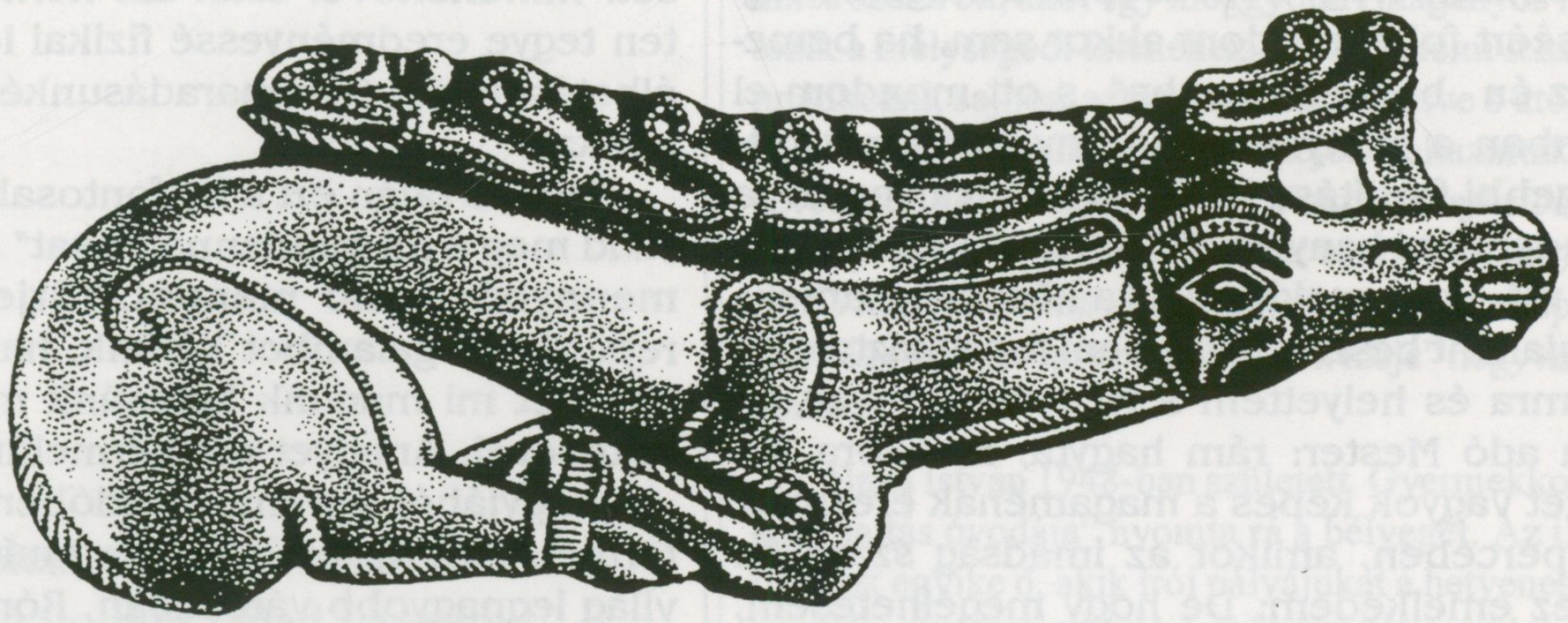
Beszélgetéseinkre, találkozóinkra külön e célból összehívott rendezvényeken, gyakrabban az istentiszteletek után került sor. Ti meghallgattatok engem, aki a **mi** hazai, erdélyi és kárpátmedencei **magyar gondjainkról** beszéltem, én meghallgattalak titeket, akik a magatok svédországi gondjairól számoltatok be, és mindig éreztem, a probléma ugyanaz: **megmaradni**. Megmaradni magyarnak a diaszpórában, fent északon és lent délen és bárhol a nagyvilágban, s megmaradni magyarnak az ezerszáz éves szétdarabolt szülőhazában. Összecsendültek szavaink, összecsendültek a vágyaink. Miközben hallgattam a „legészakibb" magyarság, a mintegy 30 000 skandináviai magyar gondjait, a ti gondjaitokat, mindig magunkra gondoltam, az egyetemes magyarság sorsára gondoltam. Megjelentek előttem azok a menekülttáborok, amelyek befogadtak titeket, akik akkor földönfutók voltatok, menekültetek. Azokra az okokra gondoltam, amelyek kezetekbe adták a vándorbotot, s elindítottak titeket **új hazát** keresni ama régi helyett, melyet éppen akkor keresztrefeszítettek, s amely megpróbáltatásaiban mostoha volt hozzátok.

Megvallom, én nem vagyok híve az elmenetelnek. Én hiszek abban, hogy nekünk **itthon** a helyünk, itthon a hazai **télben**, a zord bércek alatt vagy a lankás déli tájakon kell helytállnunk, ahol épp most fogadtak-fogadnak el bennünket pusztító törvényeket, miközben örök barátságot hazudó jegyzőkönyveket írnak alá, ahol épp most hallgattak el a négy éve ropogó fegyverek, de ahol még pár hónappal ezelőtt fogdosták a a katonakötelessé nyilvánított magyar fiatalokat, hogy idegen érdekekért **öljék meg** őket, vagy ahová új telepesek, új hazát kereső ugyancsak sorsüldözöttek százezreit zúdították rájuk, hogy azoktól a foszlányoktól is megfosszák őket, amit eddig kínnal-keserűséggel, de meg tudtak tartani! Mondom: engem ezer bilinccsel láncol magához a szülőföld, **de**: meg kell értselek titeket, s nem tartanám helyénvalónak azon vitatkozni, hogy esetleg nincs-e köztetek olyan, aki nem kellene, hogy szülőföldjétől megfosztottan, idegenben éljen... Bizonyára mindenkinek oka van, hogy **ott** van, ahol van. S ha már **ott** van, az ő helyzete, a **ti** helyzetetek — kedves skandináviai magyar barátaim — realitás. Befogadott titeket ez a magas civilizációjú ország, s még hogyha viszonylag magasabb szinten is éltek, mint mi, akik itthon „tiporjuk a porondot", nektek is gondjaitok vannak! Szétszórtságban vagytok, az idegen környezet ezer hajszálgyökéren szív el, szív fel titeket. Szívja el a tudásotokat, mellyel már a befogadó hazát szolgáljátok, de amelyért **ti** küzdöttetek meg, amely a **ti** tehetségetek, a **ti** értéketek... Mert értéket hordoztok magatokban, egy nemzet értékeit testesítitek meg, amely ott más ugyan, de épp e másságában, s a benne foglalt tartalmaiban érték! És **ott** is beletartoztok az ezer sebből vérző, szétzilált, szétszórt magyarságba... A **nemzet** magáénak tart titeket, ragaszkodik hozzátok, s legfőképpen azt várja el tőletek, hogy

(Folytatás a 18. oldalon)

Gazda József

„Legyen ám szám szerint kicsiny e nép, de nekünk drága, de mi szenvedélyesen szeretjük."
(László Gyula)

SZARVASŰZŐBEN

Most induló sorozatunkban nemes emlékezéssel igyekszünk a honfoglalás 1100-ik évfordulójának évében népünk őstörténetében kalandozni, s tesszük ezt — László Gyulát idézve — annak előrebocsátásával, hogy „nincsen »hivatalosan elfogadott« őstörténetünk, s nem baj, ha tiszta szándékú, jól felkészült kutatók néha éles ellentmondásokra jutnak egymás feltevéseinek megítélésében." Éppen ezért, ne várjon az olvasó egy irányba sarkított „igazságokat" — sorozatunkban többféle feltevésnek helyt adunk. Elképzelésünk szerint lapunk ebben az évben megjelenő hat számában hat részben követjük elődeinket a Kárpát-medencébe vezető úton.

Első rész

A MAGYAROK ELŐDEIRŐL

Sorozatunk első részét Kiszely István Honnan jöttünk? — Elméletek a magyarok őshazájáról című könyvére támaszkodva állítottuk össze, melynek Kortársak és krónikások a magyarok elődeiről szóló fejezetében Györffy Györgyöt idézi:

„ Az őstörténet éppen annak a kornak vizsgálatára szorítkozik, amelyre nézve írott forrásanyag nincs vagy igen gyéren áll rendelkezésre. Mennél távolabbi időbe megyünk vissza, annál kevesebb írott anyagra támaszkodhatunk, s annál inkább előtérbe kerül a régészet, néprajz, az embertan, a nyelvtudomány és más tudományágak szerepe...

Az i. e. II. évezredtől kezdve évezredeken át lovas nomád népek nyomultak nyugat felé az Eurázsia tengelyét alkotó sztyepországúton. Az iráni nyelvű kimmereket, szkítákat, szarmatákat és alánokat török és mongol nyelvű törzsek, hunok, bolgárok, avarok, türkök, besenyők, úzok, kunok és tatárok követték, miközben sztyepen maradt iráni töredékeket is sodortak magukkal.

E nomád népek már megjelenésükkor sem voltak homogének, egyívásúak; nemzetségeik és törzseik a füves pusztán aszerint álltak össze „néppé", ahogyan egyik vagy másik nemzetségnek, törzsnek sikerült az élre verekednie magát és megszerveznie a többieket. A csatlakozott vagy behódolt törzseket katonai segédnéppé degradálva sodorták maguk mellé... Ilyen módon, amikor Európa kapujában megjelent egy nomád nép, ez gyakran már csak a nevében volt azonos az élre került belső-ázsiai „ősnemzetséggel", embertanilag, sőt olykor nyelvileg is heterogén alakulat volt.

A népvándorlás sodrába azonban nemcsak tiszta nomádok jutottak be, hanem félig megtelepült sztyepi peremnépek is. Ennek oka egyrészt az, hogy a sztyepi nomádok többnyire szimbiózisba kerültek a mellettük lakó erdei és ligetes pusztai népekkel, másrészt az, hogy az

(Folytatás a 10. oldalon)

Fenti ábránk: Szkíta aranyszarvas Tápiószentmártonból (Kr. e. 400 - 300 körül) Fodor István: Verecke híres útján c. kötetéből.

(Folytatás a címlapról)

Mit kell még értelmezni ezen?

Nos, először is észre kell venni, hogy a kérés többes szám első személyben szól. S ebből az következik, hogy nem csupán a magam megélhetéséért fohászkodom akkor sem, ha bemegyek az én „belső házamba", s ott mondom el magamban a Miatyánkot. Az evangéliumi szöveg régebbi fordítása külön is hangsúlyozza: „a **mi** mindennapi kenyerünk" az, amit kérek. Hogy ki az a **mi**, hogy mekkora az a közösség, amelynek tagjaként beszélek, azt nem fogalmazta meg számomra és helyettem a Miatyánk szavait ajkunkra adó Mester: rám hagyta, mekkora közösséget vagyok képes a magaménak érezni az áhítat percében, amikor az imádság szárnyán Istenhez emelkedem. De hogy megélhetésem, evilági boldogulásom, sőt egyáltalán létem nem az én magánügyem, hanem része egy közösség ügyének, azt világosan belefoglalta az ajkunkra adott szövegben.

Tisztázni kell aztán önmagunk előtt és önmagunk számára, hogy fohászunkba beleérthető-e valamilyen igényszint. Mesterünk gyakran beszélt a szegénységről, szinte mint önmagában való erényről vagy érdemről, s a gazdagságról mint bűnről; úgy kell-e tehát értelmeznünk a Miatyánkban jelképesen említett mindennapi kenyeret, mint — szintén jelképesen — a betevő falatot? A megélhetést, mint egyfajta létminimumot? S zavarba kell-e jönnünk, amikor egy másik imádságukban, közösségi alkalmak során még ugyanazon órában, jókedvet és bőséget kérünk Istentől? Én nem hiszem, hogy zavarba kell jönnünk. Nem hiszem, hogy a Miatyánk szóban forgó mondata vagy nemzeti himnuszunk **bőség** szava megengedi vagy éppen előírja a kérés akármilyen konkrét értelmezését: mindkettővel csak azt kérhetjük, hogy Isten tegye eredményessé fizikai létünkért, megélhetésünkért, fennmaradásunkért végzett munkánkat.

Mert, s talán ezt a legfontosabb tudnunk, az „add meg a mi mindennapinkat" kérésével nem mennyből hulló mannát, fürjeket, szánkba repülő sült galambot kérünk, hanem kenyeret, amelyet mi magunk keresünk meg orcánk verejtékével. Amelyet megtermelünk.

Nagyjából ugyanazon időben, amikor Mesterünk a Miatyánk szavaira tanított, az akkori világ legnagyobb városában, Rómában, polgársága jogán ugyancsak kenyeret kért az isteninek nyilvánított főhatalomtól, a császártól, a dologtalanul henyélő nép. „Panem et circenses", követelte hangosan, nemegyszer fenyegetően, „kenyeret és cirkuszi játékokat", megélhetést és szórakozást nekünk a legyőzöttek hadisarcából, a meghódítottak adójából, a rabszolgaságra vetettek munkájából. Ez az igény is testi és lelki szükségletek kielégítésére vonatkozott (ámbár alacsony lelkek szükségleteire), akár a Miatyánk második része. De kérlek benneteket, egy pillanatig töprengjetek el azon, milyen óriási a távolság az erkölcs értékskáláján a fővárosi plebsz üvöltése és a távoli provincia egyik sarkában egy kis közösséget oktatgató Mester halk szava között. S ítéljétek meg, melyik vitte előbbre a világot.

Vélemények lapunkról

E sorok írásakor a kérdőívek beküldési határideje még nem zárult le, az anyag statisztikai feldolgozása ezután következik. Mennyiségi tekintetben a felmérés egyelőre nem felel meg a várakozásnak, ezért a statisztikai érvényű következtetések levonása helyett az olvasók körében kialakult bizonyos tendenciák megállapítására szorítkozunk, melyre a tíz százalékot meghaladó válaszarány már alkalmasnak mutatkozik. Röviden ezekről a következők mondhatók: A kérdőívet az adatközlők különböző gondossággal töltötték ki, főleg a válaszadó személyére vonatkozó adatok hiányosak. Leginkább az „Összességében milyennek tartja a lapot" kérdésre érkezett válaszokra voltunk kíváncsiak. Nos, a válaszadók körülbelül 20%-a „gyengének", egy kis hányada „megfelelőnek", túlnyomórészben pedig „jónak" tartja a lapot. Egymással teljesen ellentétes kommentárok olvashatók az „Egyéb megjegyzések" rovatban: „Sokoldalú és színvonalas", „Köszönet és hála a szerkesztőségnek"; „Papírpocsékolás", „Adják ezt a pénzt a szegényeknek" stb. Hogy a kifejezetten negatív vélemények egy bizonyos közös nevezőn vannak, arra visszatérünk az anyag részletes feldolgozása kapcsán. Sokan nem tudtak mit kezdeni a tematika szerint való tizenegy csoporttal. A válaszok nagy része vagy az általában vallásos tartalom, vagy az egyéb témakörök mellett foglalt állást. Igen tanulságosak a spontán jellegű vélemények. Egy visszatérő motívum az, hogy **a lap fokozottabb mértékben forduljon a gyermekek és a fiatalság felé, és hogy szorgalmazza a hitoktatást**. Nem vitás, hogy a Miatyánk elemzése és az Istenes verseink sorozat nyerték meg leginkább az olvasók tetszését. Többen felszólaltak a domináló erdélyi témák miatt. Az Új Kéve olvasói érdeklődési szempontból nem képeznek valami egységes kategóriát — mondhatnánk ez derül ki a beérkezett válaszokból. Hogy ez milyen tényezők szerint oszlik meg, arra a feldolgozás során részletesen visszatérünk.

Szabó Mátyás

Hadd köszönjük meg itt azokat a karácsonyi és újévi üdvözleteket, jókívánságokat, amelyeket olvasóink a válaszívekkel együtt küldtek szerkesztőségünknek.

Istenes versek

Baka István

Zsoltár

Nem kértelek s nem kérnélek ma sem
Oly félszeg voltam véled Istenem
Csak vártam míg aktáid tologattad
Hogy föltekints és észrevégy de nem

A hold már kráterek pecsétnyomával
Úgy teli lett hogy rá se férne több
S te stempliztél tovább én meg feszengtem
Hajbókoló klienseid között

Nem hittem volna hogy külön beadványt
Nyújtok be végül mégis arra kérlek
Bocsásd meg nékem hogy sokat szerettem
S erényemnél többet nyomott a vétek

Egy-két paragrafust megszegtem én a
Tízből alpontokról nem is beszélve
Tudom hogy nem te én magam sodortam
Magam halálos bűnbe és veszélybe

Nem kérek tőled szívesen hiszen
Tudod hogy nem szeretlek Istenem
Hagyj élni akkor tán meg is szeretlek
S hagyj élni engem akkor is ha nem

Egek bürokratája egy pecséttel
Aláírással még megmentenél
Átkoztalak de most megáldanálak
Ahogyan áld vagy átkoz mind ki él

Sem kedvem sem szándékom fogadatlan prókátorként védelmembe venni ezt a „zsoltárt" az Új Kéve hívő keresztény olvasói előtt, de kétszer is gondolja meg, aki hajlamos a botránkozásra és ítélkezésre, hogy a kívülállónak nincs szava ott, ahol egy meggyötört magányos lélek kiáltozik a mélységből Istenéhez. Csak remélni lehet, esetleg imádkozni, sajnos, azt is már csak elkésve s utólag, hogy halála előtt megtalálta lelke békéjét, s ellazultak az életbe görcsösen kapaszkodó ujjai. *„Fekszem infúzióba kötve / Papír fehérén — lepedőn. / Mint vers, félbehagyott örökre. / S lecsöppen maradék időm."* A múlt év szeptemberének vége felé „csöppent le maradék ideje" negyvenhét éves korában.

Baka István 1948-ban született. Gyermekkorára „Rákosi pajtás óvodája" nyomta rá a bélyegét. Az illúziótlan fiatalok egyike ő, akik írói pályájukat a hetvenes években kezdték, egy évtizeddel korábban, mint a nyolcvanas évek új ébredése, az ellenzék mozgolódása. Olyan kiábrándult nemzedék az övé, mely sohasem volt „beleábrándulva" semmibe, mondja szellemesen Határ Győző. Számukra nem világolt holmi „fényes szellők" korszaka, ötvenhat üzenete is csak éppenhogy átderengett a kádári gulyáskommunizmus gőzein.

Elnézem fekete bozontból előfehérlő intelligens arcát; tekintetéből mélabú árad. Valahogy Juhász Gyulára emlékeztet. Egy kicsit a versei levegője is, bár lényegesen keményebb, szókimondóbb. Mondandóját nem rejti képek, metaforák fátylába; amit mond és ahogy mondja, közérthető. Pontos fogalmazásra törekszik, nem a szépségre. Még a képes beszéd is ezt szolgálja nála, például a „kráterek pecsétnyomával" teli hold, vagy a „lecsöppenő" maradék idő (gondolattársítás az infúzió cseppjeivel).

Nem ez a Zsoltár az egyetlen „istenes verse". Kevés költő vívódott annyit Istennel, mint ő. Nem bírja elviselni „Isten hallgatását" — s ebben nem ő az egyetlen. Ostromolja Istent, válaszra akarja kényszeríteni, hol könyörgéssel, hol átkozódással, keserű gúnnyal, néha frivolsággal is. Mindez az imádságnak egy-egy formája, alighanem Isten szemében is, de mindenképpen a hit megnyilvánulása. Mert aki nem hisz, az nem átkozódik. S nem érdekes-e, hogy magyar nyelvünkben a két ellentétes értelmű ige: áld és átkoz ugyanarra a tőre megy vissza? Átkozódik annyi, mint „áldkozódik", mondja az „áldást", ha kissé borsosan is. A finnben jumalauta (szószerint: „istensegíts") káromkodásnak számít.

Játékosan, nevére célozva, Isten bakájának mondja magát egy versében. Egy másiknak zárósorai: *Megszabadultam tőled mégis árvád / Vagyok Uram ki várva várva vár rád.* A „vár" ige háromszoros ismétlése forró átélésről tanúskodik.

Szente Imre

Észak honából

Benedekné Dr. Szőke Amália

FINN — ERDÉLYI KULTÚRKAPCSOLATOK

IV.
A két világháború között

Az első világháború után merőben új helyzet áll elő mindkét nép életében. Finnország kivívja függetlenségét, és sok évszázados történelme során először, önálló államá lesz. Ezzel szemben Magyarország darabokra hull, s az erdélyi magyarság a román állam keretében, nemzeti kisebbségi sorsra jut, és ilyen helyzetben kell megteremtenie magának a továbbélés lehetőségeit.

Az újonnan kialakult politikai helyzet új feladatok elé állította mindkét országot. Kulturális téren egyik legfontosabb feladat mindkét országban az anyanyelv szabad használatának biztosítása volt. Finnországban azért, mert az eddig hivatalos svéd nyelv mellett érvényt kellett szerezni az oktatásban és az államvezetésben a finn nyelvnek is. Ez, ha nem is ment mindig teljesen zökkenőmentesen, végül is megoldódott úgy, hogy az ország hivatalosan kétnyelvű lett. Turkuban finn nyelvű egyetemet létesítettek, ami a svéd egyetemmel párhuzamosan mindmáig működik. Helsinkiben pedig az egyetem fokozatosan kétnyelvűvé alakult.

Ezzel szemben Erdélyben a két világháború közötti időszakban nem volt magyar egyetem. 1920-ban a kolozsvári magyar egyetemet áthelyezték Szegedre, és helyébe román egyetemet hoztak létre. Az erdélyi magyarság előtt tehát két lehetőség nyílt meg: gyorsan megtanulni románul, ha tanulni és élni akart a saját szülőföldjén, vagy pedig elvándorolni.

Ilyen körülmények között a finn-magyar kapcsolatokat a baráti együttérzés és a kölcsönös megértés igénye határozta meg és emelte olyan szintre, ahol a pátoszos túlzások sem voltak nagyon ritkák. De kétségtelen, hogy erre szükség volt, mert a háború utáni megrázkódtatásból fölocsúdva mind a két nemzet, igazságának igazolására, megértő rokoni érzések megnyerésére törekedett. Beindul tehát egy igen intenzív néprokonsági munka, amiben a finneken és a magyarokon kívül a függetlenné vált észtek is résztvesznek. Az erdélyi magyarok és a finnek kulturális érintkezései a körülmények megengedte szűkebb keretek közé szorulnak, de amint látni fogjuk, egyáltalán nem voltak lebecsülendők. Sokszor a határt is elég nehéz meghúzni az erdélyi és a nem-erdélyi magyar vonatkozások között.

A továbbiakban a szigorúan vett kronológikus sorrendtől is nemegyszer el kell tekintenünk, lévén, hogy az érintkezési területek is egyre inkább szerteágaznak, és a legkülönbözőbb szakmájú és érdeklődésű emberek vesznek részt a finn-magyar érintkezések ápolásában. Így hát nem oszthatjuk Domokos Péter véleményét, miszerint a nyelvészek nélkül a finn-magyar kapcsolatok elképzelhetetlenek lettek volna. Ezzel szemben azt tudjuk, hogy éppen a nyelvi nehézségek okozták kezdetben a két nép kapcsolatának fő akadályát. Az észtekkel nem volt ilyen nehézségük a finneknek, de a magyarokkal közvetítő nyelvre volt szükség, ami rendszerint a német nyelv volt. Számtalan utalás van erre vonatkozóan a szakirodalomban.

Még a háború befejezése előtt, 1917-ben, Nagyváradon megjelenik **Báthori Ferenc** Utazásaim a lappok földjén című munkája, negyvennyolc eredeti fényképpel, öt rajzzal és egy térképmelléklettel. A szenvedélyes világutazó, váradi tanár, öt alkalommal járt a finn és a norvég lappok földjén, ahol dalokat és népmeséket vett fel fonográffal viaszhengerre. Ezek fordításait már előbb említettük. Ezúttal útibeszámolóját teszi közzé.

1921-ben tanügyi kongresszust rendeznek. Ez tekinthető az első finn-ugor kongresszusnak. Ezt követően, 1922-ben, **Márki Sándor** történész, a kolozsvári magyar egyetem professzora (ekkor már Szegeden működött) egy magyar tudományos intézet felállítását sürgeti Helsinkiben is, „hogy azokat a nagyjelentőségú finn-ugor tanulmányokat, amiket egyesek az északi vidékeken tettek, folytatni és rendszeresen feldolgozni lehessen." Márki Sándor úttörő gondolata később valósul meg, de csak részben. Tanügyi Magyar Intézet létesül Helsinkiben, nem tudományos kutatóintézet.

Ugyancsak 1922-ben, **K. G. Idman**, az újonnan kinevezett budapesti finn követ találkozik az ismert erdélyi író és grafikus **Bánffy Miklós** gróffal, aki ezidőtájt Magyarország külügyminisztere volt. Bánffy Miklós 1926-ban hazatér Erdélybe, ahol Kisbán Miklós írói álnéven megírja élete főművét, az Erdélyi történet című trilógiát,; színműveket és regényeket ír, főszerkesztője az Erdélyi Helikonnak, grafikáival pedig számos erdélyi író könyvét illusztrálja. Sokoldalú tehetséget ismerhetett meg benne a svéd nyelvű finn követ.

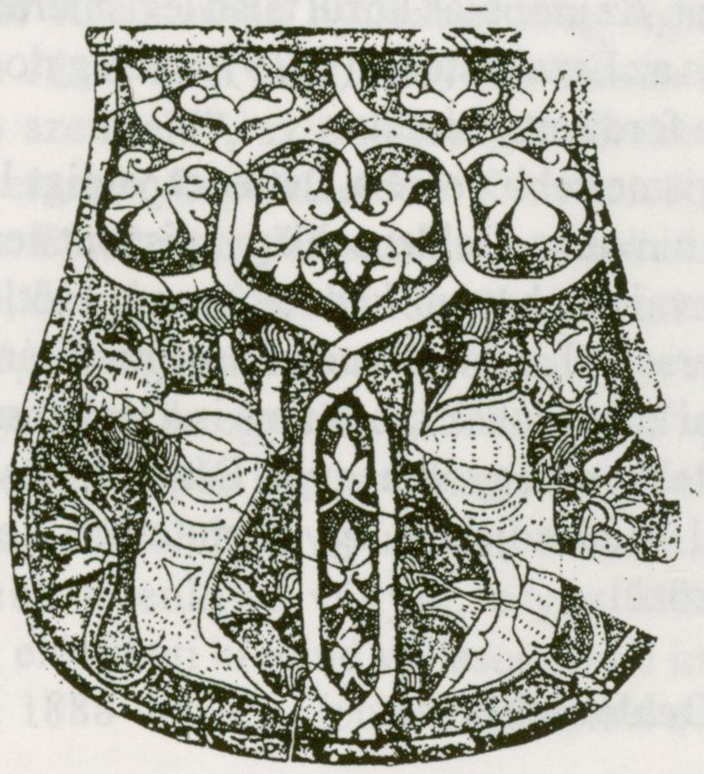
A finneket egyre inkább érdekelni kezdi Erdély. Helsinkiben az Otava kiadó megjelenteti **Petri Pál** és **Viski Károly** Transsilvanian unkarilaisten kansantaide (Az erdélyi magyarok népművészete) című, százhuszonegy képmelléklettel ellátott művét, amit **E. N. Setälä** és **Vikár Béla** fordított finnre. A megjelenés éve nincs feltüntetve a könyvben. Az általam ismert példányon (Egyetemi Könyvtár, Helsinki), ceruzával bejegyezve az 1922-es év szerepel, és ugyancsak ceruzával írva, hogy gróf Teleki Pál ajándéka.

A finn-ugor népek egymás felé fordulása egyre fokozódik. **Aarni Penttilä** 1923-ban a finn egyetemi hallgatók nemzeti mozgalmairól szólva Finnország székelyei-

nek nevezi a karjalaiakat. Két évvel később **Matti Pesonen** megjegyzi, hogy a három szabad finn-ugor nemzet, a finn, a magyar és az észt között közelebbi érintkezés létezik, mint bármikor azelőtt. **Pekár Gyula** a magyar nemzet rokonait keresi, és azok rokoni érzései megnyerésének fontosságát hangsúlyozza. Fenno-Ugria néven finn-észt-magyar lap indul, ami 1925-ben jelent meg először. Észtországban **Virányi Elemér**, a tartui egyetem magyar lektora ismerteti a magyarság akkori helyzetét, és rámutat, hogy 3,5 millió magyar él az elszakított területeken, akik önálló irányba fejlesztik a magyar kultúrát.

A Helsinki Nemzeti Színház 1925 szeptemberében bemutatta **Zilahy Lajos** Süt a nap című színművét. A rendezésben közreműködött **Yrjö Wichmann** felesége, **Herrmann Júlia** is, a kolozsvári egyetem egykori néprajz-professzorának lánya.

A finnek egyre fokozódó Magyarország iránti érdeklődése szükségessé tette egy átfogóbb jellegű ismertetés megírását. 1926-ban jelenik meg **Bán Aladár** szerkesztésében egy tanulmánygyűjtemény Unkari eheänä ja tynkänä (Ép és csonka Magyarország) címen, az Otava kiadásában. Ennek „... a velünk érző, sorsunkat megértő testvérnép számára készült könyv"-nek első két fejezetét

Cseremiszföldi tarsolylemez (9-11. század)

két volt kolozsvári egyetemi tanár írta: **Márki Sándor** történész, aki a könyv nyomtatása idején 72 éves korában elhúnyt, és **Cholnoky Jenő**, a nagynevű földrajztudós. A könyv kimerítő képet nyújt az akkori Magyarországról és az elcsatolt területek történelméről, földrajzáról, irodalomtörténetéről, néprajzáról, képzőművészetéről, gazdasági életéről stb.

Zolnai Gyula, a kolozsvári egyetem 1920 előtti nyelvész tanára, később a pécsi egyetem professzora, 1926 nyarán a finn szabadegyetem meghívására Jyväskyläben magyar nyelvet tanított. Zolnai Gyula, aki **Somkuti** álnéven ismert műfordító volt, finnországi tartózkodása alatt igyekezett a finn-magyar kapcsolatokat még szorosabbra fűzni. Ennek érdekében a következő évre meghívja a pécsi egyetemre finn-észt lektornak **Aarne Penttilä**-t, a turkui egyetem könyvtárosát.

A finn irodalom iránti érdeklődést mutatja, hogy 1928-1929-ben, Kolozsváron, az **Erdélyi Helikon** irodalmi lap folytatásokban közli **Johannes Linnankoski** Menekülők (Pakolaiset) című regényét, N. Sebestyén Irén fordításában.

Szokatlanul heves sajtóvita indul meg Helsinkiben az Uusi Suomi nevű napilapban a magyar kérdésről: 1927 december 17-én **Väinö Voionmaa** finn külügyminiszter beszámol a Nemzetek Szövetségének decemberi üléssza-káról, aminek egyik legfontosabb napirendi pontja az erdélyi földreform és az optánsok kérdése volt. Az ügyet el kellett halasztani a márciusi ülésszakra, mert Titulescu román külügyminiszter nem jelent meg a tárgyalásokon. Így aztán az Apponyi gróf által még szeptemberben előterjesztett javaslat ezúttal sem kerülhetett megtárgyalásra.

Ugyanaz a napilap december 31-én, az akkor 80 éves **Apponyi Albert** grófnak a **Pester Lloyd**-ban megjelent írásának ismertetését közli egy terjedelmes cikkben.

H. S. Rothermere lordnak külön e lap számára írott cikke jelenik meg 1928. január 28-án. Az ismert angol politikus és laptulajdonos határozottan szót emel a magyarok ügyében. Meglepően jól ismeri a helyzetet és kijelenti, hogy a magyar kérdés rendezése előfeltétele a közép-európai béke megoldásának.

I. G. Granö földrajz-professzor, a Finn Földrajzi Társaság tiszteletbeli tagja február 17-én és március 7-én térképvázlatokkal ellátott két nagy cikkében száll síkra a magyar ügyért. Földrajzi és történelmi érvekkel támasztja alá a magyaroknak a Nemzetek Szövetségéhez felterjesztett jogos követeléseit.

Akadnak viszont más vélemények is. **V. Malinen** lektor figyelmen kívül hagyva a földrajzi és történelmi tényeket, a régi Magyarország soknemzetiségű jellegére hivatkozva erősen kétségbe vonja a követelések jogos voltát. Elfelejti azt is, hogy az utódállamok épp olyan soknemzetiségűek.

Virányi Elemér, a tartui egyetem magyar lektora kétrészes cikkben (március 4-én és 14-én) válaszol V. Malinen „prágai hangú" közbeszólására, és rámutat annak tárgyi ismeretekből adódó téves értelmezéseire. Magyarország nem imperialista területszerzés útján vált soknemzetiségű állammá, hanem éppen ellenkezőleg, azért, mert történelme során mindig is befogadta és védelmezte a bevándorolt idegen nemzetiségűeket. Malinen úgy látszik sose hallott az erdélyi toleranciáról.

V. Malinen két nap múlva (március 16-án) már válaszol is Granö és Virányi írásaira, de olyan hangon, hogy joggal merül fel a mai olvasóban a kérdés, hogy kinek a szolgálatában állott vajon ez a cikkíró, aki francia közmondást is tud idézni, és a románokra vonatkozóan olyasmivel vádolja Granö professzort, amit ő le sem írt.

Egy évvel később a finnek személyesen is megismerkedhetnek az erdélyi sérelmekkel. Amikor 1929. június 15-én a csíkmegyei székelyek panaszt emelnek a Nemzetek Szövetségében az igazságtalan földreform folytán kisajátított, illetve elkobzott földjeik miatt, az ügy kivizsgálására kijelölt bizottságban finn képviselők is vannak. A bizottság többi tagjai Anglia és Perzsia képviselői. Az, hogy a tárgyalások ezúttal sem vezettek eredményre, természetesen nem a finn küldöttek hibája volt, és nem az angoloké, akik akkortájt nagyon felkarolták a magyar

ügyet a felsőházban is; Apponyi külön is kiemeli Rothermere lord ezirányú tevékenységét, mely nem csupán a finn újságban megjelent cikkében nyilvánult meg.

A Hakkapelita című finn katonai folyóiratban, 1928-ban **Leo Wikman** hadnagy közli magyarországi tanulmányútján szerzett tapasztalatait. Számadatokkal jellemzi az ország és az utódállamok stratégiai helyzetét, és rámutat azokra a veszélyekre, melyek a földrajzi egységét vesztett Magyarországra nézve fennállnak.

(Folytatjuk)

Oehlenschläger és a dán romantika

Ülsz a képernyő előtt és néhány gombnyomással belelapozol a Brit Enciklopédiába: „Mozart, Wolfgang Amadeus...“ Néhány ujjmozdulatoddal elővarázsolhatod a szöveghez arcképét, megszólaltathatod valamelyik művét. S míg gyönyörködsz a halhatatlan muzsikában, elkalandoznak a gondolataid: ismét valahol Salzburg kanyargós utcáin sétálsz, a kis kávéház előtt lopva az órádra pillantasz. És öreg korodra majdhogy újra elpirulsz...

A harmónia az emberi logika és a nosztalgia, az értelem és az önmagán túlmenő örök keresés, vágy lelki egyensúlya. Ezt tükrözi, kísérli megtestesíteni a zene és az irodalom, a festészet, a szobrászat, a koreográfia, mindegyik a maga eszközeivel, kifejezésrendszerével. Minden új korszak egyben új útkeresés is a visszatérő téma jobb megközelítésére.

A romantika lázadás a felvilágosodás korának száraz racionalizmusa ellen, amikor az írót, művészt csupán az foglalkoztatta, ami kétségtelen és világos, az Ész számára elfogadható. A romantika újra felfedezi a megmagyarázhatatlan élményt, tudatosan vallja az irracionális elemek értékét. Fritz Strich megfogalmazásával: „A klasszicizmus a tökéletesség, a romantika a végtelenség művészete.“

A romantika igazi hazája Németország, innen jutott el Dániába is a múlt század elején, ahol igen hamar meggyökeresedett és rangos hazai művelőkre talált Hans Christian Andersen (1805—1875), Søren Kierkegaard (1813—1855) és Adam Oehlenschläger (1779—1850) személyében.

H. C. Andersen minden bizonnyal a dánok világszerte legismertebb irodalmi személyisége. Legtöbben meséit ismerik, noha verseket, novellákat, regényeket, színdarabokat is írt. Egész Európát bejárta, s élményeiről színes útirajzokban számolt be olvasóinak. Világhírét elsősorban gyermekmeséivel és apró történeteivel szerezte, melyek több külföldi költőre, íróra is hatással voltak. Svédországban talán mindenekelőtt Strindbergre és Selma Lagerlöfre.

Andersen meseköltészete a romantika talajára épít, de minden képében, fordulatában megtaláljuk benne azt a bizonyos andersenit, azt a pszichológiai kompozíciót, egyéni élményből, átélésből fakadó vonzerőt, realisztikus környezetábrázolást, ami minden írására annyira jellemző. Számtalan művét magyar nyelven is többször kiadták.

S. Kierkegaard filozófus írói alkat. Állásfoglalása a morális eszmények megalkuvás nélküli feltétlenségéért és merész harca a hamis hitbuzgóság ellen mély hatást tett korának skandináv íróira. Mind szépirodalmi, mind filozófiai munkáiban síkraszállt a magasabb emberi ideálokért. Napjainkban az ún. egzisztenciális filozófia megalapítójának tekintik. Egyetlen regénye, az Egy csábító naplója, magyarul is megjelent.

A. Oehlenschläger a dánok koszorús költője. Még fiatalon bejárja Németországot, Svájcot és Itáliát. Mindenütt új benyomásokat gyűjt. Hazatérve az esztétika professzora lesz. Költészetében nagy nemzeti témákat dolgoz fel: versciklusokba önti az északi mondavilág gyöngyszemeit.

Rengeteget írt: verseket, útirajzokat, drámákat, színdarabokat. Az utóbbiak közül talán legismertebbek a Helge (1814) és az Észak istenei (1819). Correggio című drámáját maga fordította németre.

Legismertebb verse a Det er et yndigt land — a dán nemzeti himnusz. Oehlenschläger viszont nemcsak a himnusz szavaival, hanem kedves hangú, időtlen szépségű, bájos verseivel is ott él még kései honfitársai szívében. Kortársai közül sokak szerint ma is a legnépszerűbb, a legszeretettebb, a nagyok nagyja, Dánia Arany Jánosa. Búcsúzásul hadd adjak át egyet mutatóba kedvenc fordításaim közül:

Adam Oehlenschläger

Rózsák

Gyermekkoromnak rózsabokrait
mért is keresném? Nincsenek már régen.
De őrzöm még viráguk szirmait
emlékeimnek zsoltároskönyvében.

Igaz, már szürkék, selymük megkopott,
ahogy az esztendők is megfakultak,
ám szinte látom most is a napot,
mikor még éltek, s lángvörösek voltak.

Érzem az apró, vékony ereket
papírrá száradt finom szövetükben,
melyen egy harmatcsepp remeghetett,
s amelyre némán kicsordul a könnyem.

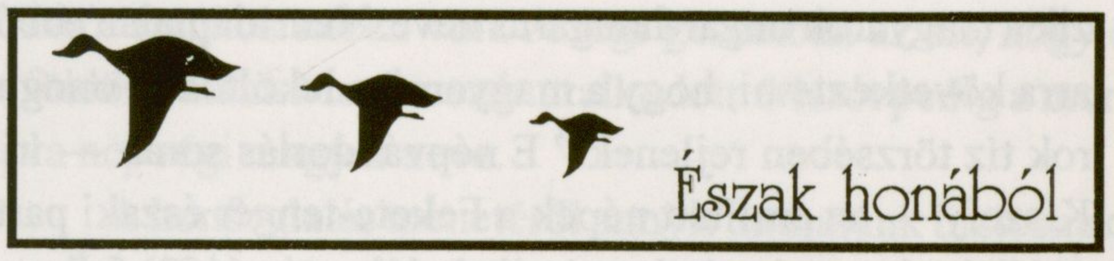
Mervel Ferenc

Edvard Grieg és az unitarizmus

Edvard Grieg a norvég nemzeti zeneszerzés legnagyobb egyénisége. 1843 június 15-én született Bergenben. Mélyen vallásos keresztény családban nőtt fel. Tisztalelkű, igazságszerető, segítőkész ember volt. Lehetőleg titokban segített barátain, de ha ez nem sikerült, akkor tréfásan hárította el magától a köszönetet. A hit, amelyet gyerekkorától magáénak vallott, kétségek nélkül élt benne az 1870-es évekig. Teljesen értetlenül állt a kor ateista megnyilvánulásai előtt. Először 1875-ben, apja halála után ébrednek benne kétségek. Így ír egy barátjának: „dogmák nélkül is jól megvagyok, de az örök élet hitére szükségem van. Életemnek csak így van értelme." Életének ebben a szakaszában nemcsak gyermekéveinek és ifjúságának felhőtlen hitalapja ingott meg, hanem házassága és művészi elhivatottsága is krízisen esett át. Vallásának merev hittételeit egyre inkább nyűgnek érzi, melyek értelmének szabad szárnyalását akadályozzák. Meggyőződése, hogy Isten jósága, szeretete Krisztusban nyilvánul meg leginkább, de ugyanakkor Jézus nem mint Isten fia, hanem mint „felfoghatatlan szemlélő", az önállóságra törekvő modern ember igaz eszményképe áll előtte. Kedves lelkész-barátjával, J. A. B. Christievel szívesen vitatkozik vallási kérdésekről, de ugyanakkor elhidegül a hivatalos egyháztól. Nem lép ki ugyan a norvég állami egyházból, de keserűen nyilatkozik egyháza „szenteskedő" papjairól, akiknek a vallás csupán a hagyományokhoz való ragaszkodást jelenti. Állandóan nyugtalan lénye szabadabb, racionálisabb istenhitre vágyik, olyan hitre, amely egyidejűleg elégítheti ki mind vallásos, mind intellektuális igényeit. 1888-ban, egy londoni látogatás során kerül először kapcsolatba az unitárius egyházzal. A Birmingham-i unitárius gyülekezetben — hosszú idő óta először — végre ismét „otthon" érzi magát. Ettől kezdve az unitárius hitet, az egy igaz Istenbe vetett tiszta hitet vallja magáénak élete végéig. Hite szerint Isten a szeretet istene, jelenlétével betölti a világmindenséget. Isten egy és osztathatatlan.

Grieg sokrétű zeneszerzői munkásságának csak egy kis részét képezi az egyházi zene. Ez elsősorban annak tulajdonítható, hogy nehezére esett olyan egyházi szövegeket megzenésítenie, melyeknek mondanivalójával alapjában véve nem tudott azonosulni. 1906 nyarán, már súlyos betegen, egy évvel halála előtt mégis egyházi művet komponált. A „Négy zsoltár" a cappella kórusmű vegyeskarra és bariton szólóra. Ez utolsó nagy műve. Nem a zsoltárok szövege, hanem ezek csodálatos barokk népi dallama késztette a műzenei feldolgozásra. Élete alkonyán, 60 évesen képes volt újat, előremutatót, a norvég zeneirodalomban teljesen előzmények nélkülit alkotnia. Ilyen előremutató elemek az erős, hosszan tartó feloldatlan disszonanciák és a bitonalitás (B-dúr és b-moll egyidejű hangzása a II. zsoltárban). Saját megfogalmazása szerint végre megsejtette a „norvég népi dallamokban rejlő csodálatos harmóniákat." A „Négy zsoltár" a késői romantika egyházi zenéjének egyik gyöngyszeme, ennél szebb hattyúdalt egy zeneszerző sem kívánhat magának.

Horváti Ildikó, Oslo

MEGHÍVÓ

A Svédországi Magyar Protestáns Gyülekezetek Közössége és a Stockholmi Magyar Ökumenikus Önképzőkör **1996. március 2-án, szombaton 19.00 órai kezdettel** a stockholmi Magyar Házban közös rendezvényt tart. Műsoron:

Bibliakiállítás

híveinknél fellelhető régi és új kiadású bibliákból

Svéd és magyar bibliatörténet

Pitlik Pálházi Katalin és Molnár-Veress Pál ismertetésében

Jónás könyve

Erdős Irma színművésznő versműsora.

A rendezvényre minden érdeklődőt nagy szeretettel várunk.

SZARVASŰZŐBEN

(Folytatás a 3. oldalról)

erdőlakó sztyepi peremnépek könnyen és gyorsan változtattak életformát, idomultak a pusztai életmódhoz. Ilyen sztyepi peremnép volt eredetileg a törökség is, amely az iráni nyelvű nomádok helyét foglalta el, de ilyen volt a török népalakulatok sodrásába került magyarság is."

Kiszely István így folytatja: „Történelmünk talán legvitatottabb kérdése éppen a magyarok őshazájának a helye. Erről a kezdeti korról nem rendelkezünk írott forrásokkal. Hérodotosz (i.e. V. század) a szkíták és szarmaták leírása kapcsán beszél az obi-ugoroktól északkeletre lakó népekről. Ennek kapcsán több olyan népet említ, amelyek kapcsolatba hozhatók őstörténetünkkel."

Györffy Györgyöt idézve újból: „Az ugrok közül kivált magyarok szoros kapcsolatba kerültek török népekkel, amit a magyar nyelv csuvas típusú, ún. bolgár-török jövevényszavai tükröznek. Állattenyésztésünk és földművelésünk alapvető szókincse török.

Ezer évvel Hérodotosz adatai után a hunokról író Priszkosz rétor elveszett művének töredékei tudósítanak egy népvándorlásról, mely minden valószínűség szerint a magyarokat is új hazába terelte. 463 körül az avarok megtámadták a szabírokat, ezek pedig a szaragur (fehér ogur), urog (ugor) és onogur (tíz ogur) népeket, amelyek a Fekete-tenger vidékére költöztek. Az ogur népnév bolgár-török nyelven törzset jelent, s az onogur népnévből származik a magyarok ungar-hungarus neve. Nem alaptalan ebből arra következtetni, hogy a magyarok a leköltözött onogurok tíz törzsében rejlenek." E népvándorlás során — írja Kiszely — az említett népek a Fekete-tenger északi part-vidékére jutottak, ahol az Attila halála után (453) felbomlott Hun Birodalom örökébe léptek.

Krónikáink a magyarokat a hunoktól származtatják. A bizánciak egy évszázadon át hun néven is emlegetik az onogurokat és a velük leköltözött törzseket. Hunnak mondják például az 527-528-ban a Maeotis [Azovi-tenger] vidékén szereplő Gordász és Muagerisz vezéreket is. (A Maeotis-vidéki tartózkodás emléke lehet a magyar krónikákban megőrzött eredetmonda, mely szerint Hunor és Magyar elrabolta Belár (bolgár) fiainak asszonyait és gyermekeit s Dula alán fejedelem két leányát.) Átmeneti jellegű volt a Maeotis vidékén az 515 körül ide vonuló szabirok és az 558-ban előtöró avarok uralma. Kelet-Európa politikai képét viszont évszázadokra megváltoztatta a türkök megjelenése.

A türkök 552-ben döntötték meg a mai Mongólia területén lakó ázsiai avarok uralmát, s néhány évtized alatt a Csendes-óceántól a Fekete-tengerig terjedő birodalmat hoztak létre. 569-ben már urai voltak a Volgától nyugatra lakó ugoroknak, majd az alánoknak és onoguroknak is.

630-ban a keleti türk birodalmat a kínaiak átmenetileg megdöntötték, s ekkor önállósult a Kaukázus feletti térségben a türkök alapította Kazár Birodalom, melynek uralma kiterjedt a szomszédos területeken lakó népekre, így a magyarok elődeire is.

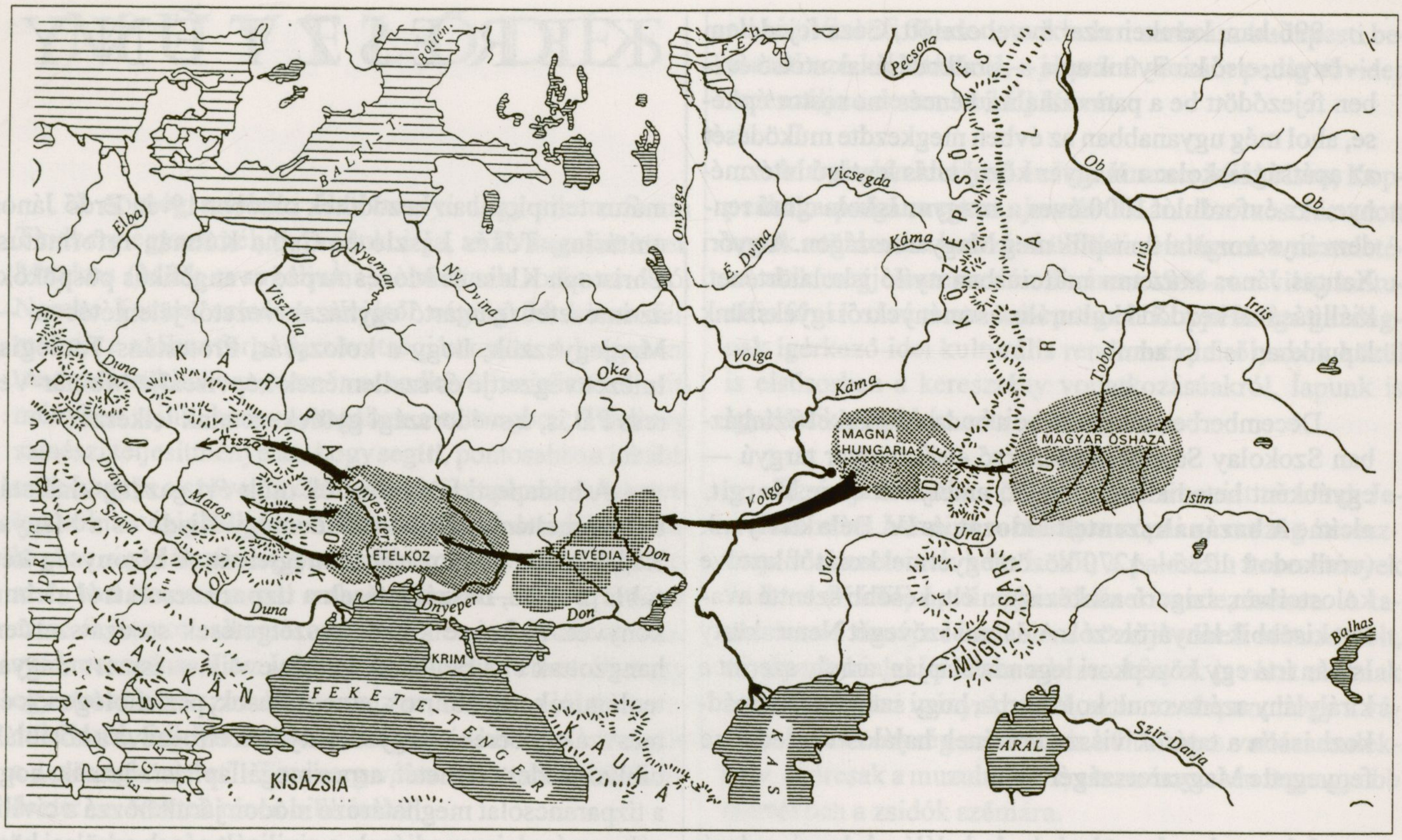
A magyaroknak a kazár uralom alá tartozására utal Bíborbanszületett Konstantin azon megjegyzése, hogy a magyarok egy ideig a kazárokkal együtt harcoltak minden háborúban. Kazár eredetű a magyar kettős fejedelemség intézménye is.

„A jól értesült bizánciak a kazárokat keleti türköknek, a magyarokat pedig nyugati türköknek vagy utóbb egyszerűen csak türköknek nevezik, s magyarázatot találunk arra, hogy a türk rovásírás hogyan válhatott magyar írássá" — mondja Györffy, majd így folytatja: „A magyarok a több évszázados kazár függőségből 830 körül önállósultak. Három törzs, amely a kazár uralom ellen fellázadt, a magyarokhoz csatlakozott. Konstantin tudósítása szerint ezek az ún. kabarok a csatában elől jártak, s ők alkották a magyarok első törzsét.

A hét magyar törzs nevét is Konstantin ismerteti meg; ezek ma helynevekben élnek Magyarországon: Nyék, Megyer, Kürt-Gyarmat, Tarján, Jenő, Kér és Keszi. Anonymus névsora szerint Álmos fia Árpád, Előd fia Szabolcs, Kend (Kündü) fia Kurszán, Ónd fia Ete, Tas fia Lél és Huba, Tétény (Tühütüm) fia Horka volt a hét magyar vezér, míg a krónikák szerint Árpád, Szabolcs, Gyula, Örs, Kend (Künd), Lél és Vérbulcsú volt a magyarok hét főkapitánya.

Nem ismerik a magyar kútfők a három kabar törzset. Kutatóink Anonymus kunjaival, illetve a krónikákban szereplő korozminokkal (khorezmiekkel [más néven kálizokkal]) azonosítják őket, s elterjedt felfogás, hogy a székelyek is kabar eredetűek. Megokolható az a feltevés is, hogy a „fekete magyarokban" kabarokat lássunk, szemben a hét magyar törzs népének „fehér magyar" megjelölésével."

Kiszely István hozzáteszi: „A magyar törzsek Konstantin császár szerint korábban a Levédiről elnevezett Levédiában éltek, s a kangár-besenyők támadására kettészakadtak. Egy részük, az ún. szavárdok, a perzsa határvidékre költözött, más részük nyugatabbra vonult, az Etelköznek nevezett hazába. Ma annyi már valószínűnek tartható, hogy a kangar támadás még 750 előtt érte a magyarokat, valahol a Maeotis vidékén; Etelköz pedig azzal a területtel azonos, amely az Etil (Don) és a Duna között terült el. Itt írják le a mohamedán geográfusok a magyarok hazáját a IX. század végén.

Az ősmagyarság vándorútja. (Fodor István: Verecke híres útján c. könyvéből)

Árpád, aki a magyar hadak és a katonai segédnépek vezére volt, a honfoglalás katonai előkészítésére a Vereckei-hágón nyomult be, részben kabarokból álló seregével, és az ország egy részét elfoglalta. Árpád seregének távollétét használták fel, a 894-ben megvert bolgárok és oguzok által szorongatott besenyők arra, hogy a hét törzs otthonmaradt népeit megtámadják és menekülésre késztessék. Az Erdélybe menekülők között volt Árpád idős apja, Álmos, és Árpád vezértársa, a névleges hatalommal rendelkező Kurszán kündü is, s alighanem az Etelközben elszenvedett csapás volt az oka, hogy Álmost Erdélyben megölték.

Az a föld, melyre a honfoglalók benyomultak, két és fél évszázadon át az avarok uralma alatt állott. Miután Nagy Károly hadai több hadjáratban legyőzték az avarokat, a dunántúli területet, a rómaiak Pannóniáját a Frank Birodalomhoz csatolták. A Duna vonalától északra levő kisalföldi és felvidéki részekre a morvák terjesztették ki uralmukat, az Alföldre a bolgárok, s az ő kezükben voltak az erdélyi sóbányák is. Az ország lakossága vegyes volt: nagyobb avar csoportok éltek Északnyugat-Dunántúlon. A Dunántúl egyes részeire bajorok költöztek be.

Ennek az egykorú forrásokból kirajzolódó képnek a magyar krónikákban alig találjuk nyomát. Avarokról semmit sem tudnak. A frankok és morvák emlékeit csak két értelmét veszített névben tartották fenn. A frankokat a szlávok vlách néven nevezték. Midőn az Orosz Évkönyvek, avagy Anonymus és Kézai arról beszélnek, hogy e területen vláchok laktak, akiket a magyarok legyőztek, arról a szláv hagyományról van szó, hogy Pannónia egykor a frankok kezén volt. A régi gesztában az áll, hogy e földön valaha Marót vezér uralkodott. Marót pedig a morva nép régi magyar neve.

A honfoglalás menetéről annyit tarthatunk biztosnak, amennyi a nyugati évkönyvekből kiderül. A Fuldai Évkönyvek elárulják, hogy a magyarok 900-ban már „Pannóniába" tértek haza. Legkésőbb 900-ra tehetjük a morvák kiszorítását a Kisalföldről s a Vág völgyéből, és 902-ben szűnt meg Nagy-Morvaország. 906 nyarán az Elba menti szláv törzsek már a magyarokat hívták segítségül a németek ellen. 907-ben a bajor sereg hadjáratra indul Pannónia visszaszerzéséért, Pozsony mellett azonban olyan vereséget szenvedett a magyaroktól, hogy le kellett mondania Pannónia birtoklásáról.

A megtelepedett magyarok sorsának további nyomon követése már nem a magyar őstörténetnek a feladata." Végül Györffynek adva a szót: „Őstörténeti áttekintésünk vitatott kérdéseket tárgyal, s az ezekben való állásfoglalás lezártnak nem tekinthető... A történelemben nincsenek végleges eredmények, mert minden megállapítás új kérdéseket szül."

(Folytatjuk)

Összeállította: **Molnár-Veress Pál**

996-ban, kereken ezer évvel ezelőtt, Géza fejedelem — István, első királyunk apja — uralkodásának utolsó évében fejeződött be a pannonhalmi bencés monostor építése, ahol még ugyanabban az évben megkezdte működését az apátsági iskola: a magyar közoktatás legelső intézménye. Az évfordulót **1000 éves a magyar iskola** című rendezvénysorozattal ünneplik meg Magyarországon. A győri Xantus János múzeum márciusban nyíló iskolatörténeti kiállításával kezdődő kulturális eseményekről igyekszünk lapunkban is hírt adni.

Decemberben mutatták be a budapesti Erkel Színházban Szokolay Sándor zeneszerző első magyar tárgyú — egyébként hetedik — operáját, amelynek címe **Margit**, alcíme **A hazának szentelt áldozat**, és IV. Béla királyunk (uralkodott 1235—1270 között) gyermekkorától kezdve kolostorban, szigorú aszkézisban élt, később szentté avatott kisebbik lányáról szól. A dalmű szövegét Nemeskürty István írta egy középkori legenda alapján, amely szerint a királylány azért vonult kolostorba, hogy szüntelenül imádkozhasson a tatárok visszatérésének halálos veszedelme fenyegette Magyarországért.

Jeles emberek születésének, halálának kerek számú évfordulója jó alkalom arra, hogy felidézzük alakjukat, újra és újra a köztudatba emeljük munkásságuk jelentőségét. Az idén ilyen alkalom első és legnagyobb hatású reformátorunk, Martin Luther (1483—1546) halálának négyszázötvenedik évfordulója. Ennek a pontos napja február 18-a, az ünnepélyes megemlékezések — előadások, hangversenyek, kiállítások, istentiszteletek — hosszú sorát azonban inkább tavasszal és nyáron rendezik Németországnak, elsősorban Sachsen-Anhalt szövetségi államnak azokban a városaiban, amelyek Luther életének főbb helyszínei voltak.

Fennállásának századik évfordulóját ünnepelte tavaly, 1995 őszén a kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet. Az 1895-ben erdélyrészi református lelkészképzőként létrehozott és évtizedeken át ekként működött intézetet a román kommunista hatalomátvétel után bővítették ki evangélikus és unitárius lelkészképzéssel, oly módon, hogy egy intézménybe kényszerítették a három felekezet azelőtt külön-külön folytatott teológiai oktatását — elsősorban a magyar intézmények számának csökkentése végett, de a belső egyenetlenségek kialakulásának reményében is, megkönnyítendő a hatékony állami ellenőrzést és beavatkozást. Hála Istennek és az erdélyi protestánsok bölcsességének, a sanda szándékkal hozott intézkedés épp ellenkező eredményt szült: összekovácsolta a három különböző felekezethez tartozó tanárokat és hallgatókat, ökumenikus szellemet és szolidaritást alakított ki közöttük. Ez nyilvánult meg a háromnapos centenáriumi ünnepségeken is, amelyek a kolozsvári Farkas utcai református templomban kezdődtek október 19-én Erdő János unitárius, Tőkés László és Csiha Kálmán református, Christoph Klein és Mózes Árpád evangélikus püspökök, az intézetet fenntartó egyházak vezetői jelenlétében. — Megjegyezzük, hogy a kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet végzettje és szellemének képviselője Molnár-Veress Pál is, a svédországi gyülekezeteink lelkésze.

KERESZTÉNY

A budapesti könyvkiadók múlt évi gazdag kínálatából kiemelten említjük a Tudomány Kiadó és a Magyar Rádió közös gondozásában megjelent, **A bizonyság két táblája** című, **Beszélgetések a tízparancsolatról** alcímű könyvet. A benne közölt beszélgetések sorozatszerűen hangzottak el a rádióban, s részvevőik — ismert magyar teológusok, filozófusok, etnográfusok, pszichológusok és más szakemberek — egyezményesen elfogadva a kőtáblák bibliai eredettörténetét, arra a megállapításra jutnak, hogy a tízparancsolat meghatározó módon járult hozzá a civilizált országok jogrendjének, a civilizált népek erkölcsi közfelfogásának kialakulásához.

Lapunk legutóbbi, tavaly decemberi számában megemlékeztünk arról, hogy háromszáz éve, 1695-ben nyomtatták a svéd egyház első egységes énekeskönyvét. Most ehhez hozzáfűzzük, hogy az évforduló tiszteletére a Bibelkommissionen (Biblia-bizottság), valamint a Libris és a Verbum kiadó közös gondozásában 1995 végén megjelent az ószövetségi Zsoltárok könyvének új svéd fordítása **Psaltaren i ny översättning** címmel. A kritika máris „az év irodalmi eseményének" nevezi a kötetet, amelynek közös munkával készült szövegéhez Bertil Albrektson bibliatudós adta az egzegetikai hitelességet, Gunnar Harding és Gun-Britt Sundström pedig a költői ihletettséget.

Bibelns värld (A biblia világa) címmel jelent meg 1995 végén a Rabén Prisma kiadónál Christer és Marie Topelius — apa és lánya — pompás kiállítású, tartalmas bibliai lexikona. A hasonló műfajú, többnyire lelkészek használatára összeállított kézikönyvektől eltérően a szóban forgó könyv a valamennyire művelt, laikus közönséghez fordul: szócikkeiben nem annyira szakszerű magyarázatokat, mint inkább rövid ismeretközlő olvasmányokat ad a Szentírásban előforduló férfiakról és nőkről, állatokról és növényekről, hegyekről és vizekről, ételekről és italokról, szokásokról és ünnepekről stb. — a svéd ábécé sorrendje szerint A-tól Ö-ig. A kötet gazdag illusztrációs anyagának értékes részét alkotják a svéd múzeumokban található, bibliai jeleneteket ábrázoló klasszikus festményekről készült reprodukciók.

MŰVELŐDÉS

A norvég színházi élet tavalyi nagy sikere Svein Tindberg egyszemélyes produkciója, az **Evangeliet etter Markus** (Márk evangéliuma), amelynek során az oslói Norske Teatret színésze elejétől végéig felolvassa-felmondja a szóban forgó újszövetségi könyvet. A hatás nem rendezői trükkökben, nem is a rendkívüli színészi teljesítményben rejlik, hanem magában a szövegben; Tindberg színészi teljesítménye az, hogy **segíti**, pontosabban inkább csak **hagyja** a szöveget életre kelni. Templomban lehetetlen volna végighallgatni a háromórás felolvasást, a színházban, úgy látszik, nagyon is lehet; a szövegnek, úgy látszik, van üzenete a mai ember számára — írja a sok-sok estén át játszott, sikersorozatát az idén is folytató előadás svéd recenzense, Lars Johansson. Cikkében elbeszéli, hogy egy stockholmi színházi menedzser, hallván a jól futó produkcióról, felhívta az oslói kollégát és kölcsön kérte tőle a „szövegkönyvet". Tindberg válaszul csodálkozva kérdezte: — Nektek nincs bibliátok?

Ingmar Bergman, a filmrendezés első svéd klasszikusa, évtizedek óta változatlanul népszerű Magyarországon az igényes filmkedvelők és talán még inkább az igényes irodalomkedvelők körében. Minden jelentős szépirodalmi műve megjelent magyarul is. Legutóbb a tavalyi karácsonyi könyvvásárra hozta ki az Európa Könyvkiadó újabb színpadi műveit és novellaként is olvasható filmszcenáriumait **Az ötödik felvonás** címmel, Kunos László pontos és ihletett fordításában.

A finn főváros 1995 évi kulturális nagydíját Szilvay Géza és Szilvay Csaba zenetanár testvérpár, az általuk alapított világhírű gyermek-vonószenekar két vezetője nyerte el. Az indoklás külön hangsúlyozza, hogy tanítványaik közül többen lettek kiváló előadóművészek.

Rothman Lenke 1929-ben született Magyarországon, s 1945-ben hozta Svédországba a svéd vöröskereszt, mint a Bergen-Belsen-i koncentrációs és megsemmisítő tábor egyik túlélőjét. Itt kezdődött és bontakozott ki képzőművészeti pályája, amelyet — számtalan svédországi és külföldi grafikai és festészeti tárlat után — most egy, a stockholmi Arena kiadó gondozásában megjelent, Torsten Ekbom bevezető tanulmányával ellátott, **Lenke Rothman** című pompás album mutat be a svéd nyelven olvasó és a modern képzőművészet nyelvét is értő közönségnek.

Miski Török Ágnes stockholmi grafikussal, a Svéd Pénzjegynyomda rézmetszőjével készült interjút közöl a **Magyar Nemzet** ez év január 6.-i száma. Ugyanez a szám ad hírt Vincefi Sándor stockholmi szobrász budapesti bemutatkozó kiállításáról, a január 9.-i szám pedig röviden recenzálja a decemberi **Új Kévét**.

Margit dán királynő és Jens Kramer Mikkelsen, Koppenhága polgármestere, január 13-án díszvacsorát adott annak a több mint hatszáz külföldi vendégnek a tiszteletére, akik megjelentek a dán fővárost 1996-ra a világ kulturális fővárosává avató ünnepségen. Koppenhága gazdagnak ígérkező idei kulturális rendezvényeiről, azok közül is elsősorban a keresztény vonatkozásúakról, lapunk is igyekszik majd hírt adni.

Ez év januárjában ötnapos konferenciát tartottak Jeruzsálemben harminc — főleg európai — ország keresztény felekezeteinek képviselői, a palesztin keresztények Szabeel (Kútfő) nevű egyesületének rendezésében. A tanácskozás témája Jeruzsálem közeljövőbeli státusa volt, amelynek kialakításában a keresztények is részt akarnak venni, politikai igények nélül, azon az alapon, hogy a város a kereszténység számára is különleges vallási emlékhely, akárcsak a muzulmánok, s természetesen legnagyobb mértékben a zsidók számára.

Sajátosan és sajnálatosan időszerű témával, a világszerte szaporodó szektákkal foglalkozott a Magyar Protestáns Közművelődési Egyesület 1995 decemberi, a budapesti Károli Gáspár Református Egyetem dísztermében rendezett konferenciája. Az előadók sok fontos megállapítása közül kiemeljük azt, hogy a szekták — amelyek nem tévesztendők össze a neoprotestáns egyházakkal — szűkkörű, fanatikus, kirekesztő csoportok, szemben a klasszikus értelemben vett egyházakkal, amelyek ma egyre inkább ökumenikus egyetértésre törekvő, befogadó, toleráns közösségek. A történelmi egyházak nem a szekták stílusának, módszereinek átvétele, hanem saját hagyományos értékeik őrzése és továbbfejlesztése útján küzdhetnek meg sikeresen a szekták bomlasztó hatásával.

Credo címmel új evangélikus folyóirat jelent meg Budapesten, némiképp az 1993-ban gyakorlatilag megszűnt **Diakónia** pótlására. „Nekünk, evangélikus értelmiségieknek, itt és most kell lutheránus értékeinkből fakadó gondolatainkat megfogalmaznunk" — írja a beköszöntő cikkben Frenkl Róbert, a szerkesztőbizottság elnöke és Bárdossy György felelős szerkesztő. A folyóirat első számát tavaly decemberben, néhány nappal karácsony előtt mutatták be az érdeklődőknek a Deák téri evangélikus templom és múzeum épületegyütteséhez tartozó, nemrég megnyílt Huszár Gál könyvesboltban.

A keresztény világ majdnem minden egyházi és legtöbb világi lapja megemlékezett a II. vatikáni zsinat harmincadik évfordulójáról. Az 1962 októberében meg-

kezdődött, XXIII. János pápa által megnyitott, 1965 decemberében befejeződött zsinat „a modern egyháztörténet talán legfontosabb eseménye", amelynek legfőbb üzenete az volt, hogy „az egyház nem zárkózhat el a modern társadalmak új és új kihívásai elől" (**Magyar Nemzet**).

Nyolcvanhárom éves korában elhúnyt Kiss Jenő költő és műfordító, az erdélyi magyar irodalom első jeles nemzedékének, az Erdélyi Helikon és az Erdélyi Szépmíves Céh körének utolsó, 1995 decemberéig még élő tagja. Kiss Jenőnek három felnőtt gyermeke és több unokája él Svédországban, akiknek ez úton nyilvánítjuk ki részvétünket. Gazdag életműve méltatásától itt eltekintünk, rá való emlékezésül azonban közöljük egy versét a **Magyar zsoltár** című, 1994-ben megjelent antológiából, amelyben a hívő katolikus költő protestáns biblia- és zsoltárfordítóink munkáját magasztalja.

A magyar prózairodalmat is érzékeny veszteség érte 1995 decemberében: ötvenöt éves korában elhúnyt Simonffy András, a Magyar Írószövetség választmányának tagja, a **Hitel** című folyóirat szerkesztője. A modern és posztmodern irodalmi divatokkal nem sokat törődő, a magyar realista próza legjobb hagyományait folytató író életművének maradandó darabja a **Kompország katonái** című dokumentumregény (saját megjelölése szerint „történelmi kollázsregény"), amelyben édesapja vallomásai alapján a második világháborúban résztvett, de nem „az utolsó csatlós" szerepét játszó, hanem az ország megmentésén fáradozó magyar katonatiszteknek állít emléket.

Honfoglaláskori karperec mintázata. (Mezőzombor)

A KÖZÖSSÉG MEGTARTÓ EREJE

Akár az uzoni református templomban, akár a sepsiszentgyörgyi vártemplomban jártam erdélyi utamon, egy közöset tapasztaltam és éreztem az istentiszteleteken: a közösség megtartó erejét. Azét az erdélyi közösségét, mely sajnos egyre öregszik és fogy az egykézés, a nagymértékű kivándorlás következtében. Kevesen vannak a Kiss Istvánok, Nagy Bélák és Csiszér Jánosok, akik vállalják a lehetetlennek tűnőt: öt, hat, vagy akár tíz gyermek fölnevelését is, akik — helyettünk is? — a megmaradás, az otthonmaradás mellett döntenek. Erejük fogytán, s főleg anyagi lehetőségeik szűkülnek az egyre gyarapodó terhek miatt. Fontos rajtuk segítenünk.

Arról már korábban beszámoltunk, hogy gyülekezeteink vállalták egy-egy sokgyermekes család támogatását, s hírt adtunk ezirányú első tényked esükről is. Új évet kezdtünk, új lendülettel. Soroljuk hát a jó példákat kedvhozónak, hadd serkentse cselekvésre azokat, akik még nem találták meg a segítségadás módját.

A sölvesborgiak a lehető legjobbkor, karácsony előtt juttatták el ezer koronás támogatásukat Marosvásárhelyre, a tízgyermekes Csiszér családhoz, ahol mindkét szülő súlyos kiadásokkal járó műtéten esett át. Közben gondoskodniuk kellett két, idegen városban tanuló gyermekük taníttatási költségeiről, a még otthonlevők élelmezéséről. Másra már nem is futotta. Elmaradt lakbérszámláikat már csak a segély révén tudták kiegyenlíteni, s ebből tudtak szerény karácsonyi ajándékot is venni. A család tagjai példás összetartással igyekeznek a nehézségeket enyhíteni.

A stockholmi gyülekezet támogatottjáról, a nyárádmagyarósi György családról előző lapszámaink egyikében már írtunk. Fülöp G. Dénes marosvásárhelyi lelkész — aki figyelemmel kíséri sorsuk alakulását — úgy értékeli, helyes volt a segélyből az egyik gyermek taníttatási költségeit fedezni, mert ezáltal olyan szakmához jut, mely megélhetést, jövőt biztosíthat számukra. Egy magát megnevezni nem kívánó stockholmi testvérünk karácsonyra 350 koronát ajándékozott a családnak, s a gyülekezet a karácsonyi perselypénzt ugyancsak nekik küldi.

Említésre méltó a göteborgi gyülekezet akciója is: a jönköpingi Alliansmission révén karácsonyra hét csomagnyi használt ruhát és cipőt juttattak el a szászcsávási Kiss családnak, s karácsonyi perselypénzüket felajánlották támogatásukra.

Czirják István és Margit nyolcgyermekes családjának támogatására a helsingborgi gyülekezet karácsonyi perselypénzét ajánlotta fel; Patai Imre leköszönő tisztségviselő pedig arra kérte presbitertársait, hogy az ebből az alkalomból neki szánt virágkosár értékét juttassák el a szóbanforgó családnak.

Bár közvetlen hírünk nincs, mégis tudjuk, hogy a rászorulók megsegítésére a többi gyülekezetben is folyik a gyűjtő és szervező munka, mely hamarosan eredményre vezet. Lelkiismeretünk diktálta keresztény kötelességünk segíteni e családokon, azokon, akikben ott a közösség megtartó ereje.

Kovásznay Ádám

40 ÉVE

Az 1956-os forradalom 40-ik évfordulójának évében Svédországban élő „ötvenhatosok" osztják meg személyes élményeiket olvasóinkkal.

Komarnóból Komáromba

Ott kezdeném, hogy ami szép és lelkesítő volt 1956 októberében, azt elmulasztottam. Az intézet, ahol dolgoztam, október 20-án egy háromnapos tanulmányi kirándulást szervezett Pozsonyba, ahol egy laboratóriumot látogattunk meg. A csehszlovák házigazdák láttak vendégül, a szállásunk egyszerű, de tiszta munkásszállás volt. A látogatás utolsó napján nem volt kötött programunk, hogy vásárolhassunk a fejlett cseh szocialista ipar termékeiből (nyloning, nylonharisnya stb). Arra emlékszem, hogy életemben először ott vettem, illetve ettem banánt, méghozzá négy darabot, gondoltam, viszek haza ajándékba.

A hazautazás napján, október 24-én reggel azzal ébresztettek bennünket, hogy Magyarországon ellenforradalom van, nincs vonat, nincs ennivaló, a telefonvonalakat elvágták, teljes a káosz, úgyhogy mi nem tudunk hazamenni, de szállásunkat sem hagyhatjuk el. Tulajdonképpen bezártak bennünket. Borzasztóan féltek tőlünk, nehogy a forradalmi gondolatokat Csehszlovákiában is elterjesszük. Enni kaptunk, de be voltunk zárva, a szállás vaskerítésénél őrök álltak. Ez így ment napokig. A rémhírek pedig csak terjedtek a magyarországi állapotokról.

1956-ban volt az első alkalom, hogy a szocialista államokba kiengedtek turistákat, és most mintegy hatszáz magyar ült itt Pozsonyban, és várta, hogy visszatérhessen Magyarországra. Ezt a rengeteg embert október 29-én kivezényelték a Duna-partra, hogy majd egy hajóval le-

1956 októbere. Forradalmárok Budapest utcáin

viszik Budapestre. A csehek szándéka teljesen világos volt: mielőbb meg akartak szabadulni tőlünk. Igen alapos vámvizsgálat következett, ami reggel hattól este hatig tartott. Miután a hajó zsúfolásig megtelt — én csak állni tudtam —, elkötöttek bennünket és elindultunk hazafelé. Igenám, de mint a jobban tájékozott utasok megfigyelték, a hajó, amin szorongtunk, egy kimustrált dunai gőzös volt, amit vendéglőnek használtak, és nem rendelkezett kazánnal és motorral, hanem egy kis monitor „csurgatta" lefelé a Dunán. Sötét volt és teljes bizonytalanság, ami azonban csak egy óra hosszat tartott. Akkor ugyanis a hajót megint kikötötték. Kiderült, hogy köztünk volt Rajk László özvegye, aki elintézte, hogy a hatszáz magyart vonattal vigyék haza. A hajóról nem engedtek le senkit, korábban a munkásszálláson voltunk internálva, most pedig egy hajón. Rajkné egyedül vállalta a közvetítő szerepét, és elintézte, hogy egy három kocsiból álló szerelvényt toltak oda a hajónk mellé. Ebbe a három kocsiba zsúfolódott össze hatszáz ember! A cseh mozdony elhúzta a vonatot Komarnóig, és megállt. A rendelkezések szerint mindenkinek le kellett szállni, majd át kellett gyalogolnunk a hídon a magyar Komáromba.

Itt, Komáromban láttam meg először a magyar zászlót, amiból kivágták a szocialista címert. Mindenki mosolygott, rendelkezett, Rajkné itt is gondoskodott rólunk. Egy budapesti buszkonvoj várt a hídfőnél, miután odairányították a nyugati határról — mint később kiderült, nyugati gyógyszerekért mentek Hegyeshalomra, de a szállítmány nem érkezett meg. Ezekbe a „körúti" kék buszokba lehetett beszállni, hogy Budapestre kerüljünk végre. Borzasztó éhes voltam, az ajándékba vett banánokból már csak kettő maradt. Én is beszálltam egy buszba, ide szállt be Rajkné is, és megindultunk. November elseje volt aznap, halottak napja. Késő este lett, mire beértünk a városba, ahol kísérteties csend honolt, minden ablakban gyertyák égtek, embert alig lehetett látni.

Hazaérve megtudtam, hogy a csehek rémhírei — mint a rémhírek általában — az igazságtól igen messze voltak. Nem éhezett a nép, nem volt káosz, minden magyar ember lelkes híve volt a forradalmi célkitűzéseknek, bizakodtak. De sajnos a forradalmi mámor két nap alatt semmivé vált. November negyedikén reggel már dörögtek az oroszok ágyúi a Práter-utca végén — mi az 59-ben laktunk.

Az én személyes élményeim 1956 októberéről csak a pusztítás, az ostromállapot, a sötét pincébe való meghúzódás, a rengeteg halott az utcákon, a romok. Ami szép volt, bátor és merész, azt csak a barátok, családtagok elbeszéléséből tudom, személyes élmény nem fűz hozzá. Remélem, hogy a negyven éves évforduló alkalmából majd olyanok is megírják az élményeiket az Új Kéve hasábjain, akik aktív résztvevői voltak a forradalomnak.

Endrédy Éva

KÖZELKÉP

PROTESTANTIZMUS, ANYANYELV, EGYETEMESSÉG

Interjú Lázár Oszkárral, a lundi egyetem finnugor intézetének vezetőjevel

— Tavaly augusztusban, a SMOSZ kibővített vezetőségi gyűlése után, ökumenikus istentiszteletre, illetve misére mentünk. A tángagärdei kápolna felé tartva a hitről, a vallásról beszélgettünk, s ekkor azt mondtad: a protestantizmus meghatározó élményed volt ifjúkorodban. Jól emlékszem rá?

— Igen, jól emlékszel, de nem teljesen. Szerencsére körülményeim úgy alakultak, hogy olyan környezetben nőttem fel, ahol tartós és intenzív kapcsolatba kerültem mind a római katolicizmussal, mind a protestantizmus református változatával, mind ezek kiindulópontjával, a zsidóság ősi, mózesi hitével. Gyarapodó élettapasztalataim, különösen 1944-45 emberpróbáló elvi és gyakorlati szörnyűségei, majd az újat, jobbat, emberibbet áhító-váró nép reménykedésével visszaélő és azt kihasználó rendszer visszataszító cinizmusának felháborító bizonyítékai egyre inkább arra intették nyiladozó értelmemet, hogy ne tételes vallásban vagy ideológiában, hanem Isten és ember közvetlen kapcsolatának mindennapi megnyilvánulásaiban keressem és találjam meg a fogózót. Óvatossá váltam az intézményekkel szemben. Sok keserű csalódás ért egyházak és politikai ideológiák tekintetében is. Jó hát csínján bánnunk az egyenlőségjelekkel, jobb a forráshoz fordulni.

— Mostani lényed ismeretében nyilvánvaló, hogy ifjúkori „protestáns horizontod" valamikor kiszélesedett. Hogyan, mikor, milyen élmények hatására, milyen irányban?

— Meghatározó volt öt sárospataki évem. Áldom pataki paptanáraimat, akik megtanítottak bennünket az egészséges kétségbevonásra, amely a megbizonyosodás előfeltétele. A poros kis vidéki városka végtelen látóhatárokat nyitott előttünk. Találkozhattunk a hadügyminiszterként hófehér parasztgatyában megjelenő *Veres Péter*rel, élvezhettük *Tersánszky Józsi Jenő* duplacsövű furulyáját, hallgathattuk amerikai evangelizátorok lelki ébredést hozó bizonyságtételét, sumatrai teológus magyar-indonéz rokonságot állító bizonykodását. A sárospataki Rákóczi-várban volt Alkotók Otthonának pihenő vendégei felejthetetlen és nemzetközi szintű zenei és egyéb kulturális élményekkel gazdagítottak bennünket. A kollégium nemzeti, szociális, kulturális és hitbeli kötelességekre és azok vállalására tanított meg. S arra is, hogy igenis őrzői vagyunk atyánkfiainak. Tudatosodott bennünk, hogy eredményt csak „a minőség forradalmával" érhetünk el.

— Pál apostol szerint „a hit hallásból van", azaz szülőkről gyermekre, tanítóról tanítványra hagyományozódik, az igehirdetés során alakul, erősödik. Ebből az következik, hogy a nyelvnek hatalmas, nem csak hitet közvetítő, hanem bizonyos értelemben hitet hordozó szerepe van — valószínűleg nem csak a kereszténységben, hanem minden vallásban. Te, mint nyelvész, s mint hívő ember, hogyan látod a hit és a nyelv, különösen az anyanyelv kapcsolatát?

Lázár Oszkár

— Hadd tágítsam picit a fogalmat: alapvető fontosságú a hitélet és az anyanyelv kapcsolata. Saját történelmünkből említhetjük *Pécsi Tamás* kamanci oltáros pap és *Újlaki Bálint* belcsényi plébános próbálkozását, az 1416-tól 1441 között magyarra fordított ún. Huszita Bibliát, amelyet ugyan fordítóival együtt elüldözhetett az egyház, az anyanyelven megszólaló Ige azonban búvópatakként tovább hatott például az ún. Bécsi Kódexben (1450 körül) és a Müncheni Kódexben (1466). Mert az emberek éhezik az anyanyelven közvetített vigasztalást. Ezt különösen az idegen környezetbe jutottak tudják, — ahogyan ezt bármely ország bevándorlóinak egyházi élete bizonyítja. Az anyanyelvi hitélet egyben a nemzeti azonosságtudat megőrzésének egyik legfontosabb biztosítéka és előmozdítója.

Érdekes „nyelvészeti tanítást" ad Pál apostol az első korinthusi levél 14. fejezetében. Én mégis a Mester parancsát tartom döntő fontosságúnak: *„Legyen a ti beszédetek: úgy, úgy, nem, nem; ami pedig ezeken felül van, a gonosztól vagyon"* (Mt 5, 37). Mert csak így érthetjük meg igazán, mire is gondol Pál, amikor oly szárnyalóan fogalmaz: *„Ha embereknek vagy angyaloknak nyelvén szólok is, szeretet pedig nincs énbennem, olyanná lettem, mint a zengő érc, vagy a pengő cimbalom."* (1Kor 13, 1)

— Mi lehet a tanulság mindebből a magyar diaszpóra számára? Köztudott, hogy a kétezer éven át szétszóródásban élt, majdnem mindenhol nyelvet cserélt zsidóság ősi nyelvét, a hébert, a vallás őrizte meg, egy sokkal későbbi nemzeti feltámadás idejére. Mi még nem szórattunk szét egészen, de...

— A szétszóratásunk egyre gyorsabban folyik. Vannak erők, melyek (törvényekkel, rendeletekkel, nyílt vagy titkolt mellőzéssel, sőt egyenesen elnyomással) szeretnék e folyamatot még gyorsabbá tenni. Balga felületességünkben magunk is sokszor belesegítünk. Nem értékeljük eléggé őseinktől örökölt ízes és hihetetlenül sokoldalú nyelvünket és kultúránkat. Ahogy a 60-as évek elején keserűen megfogalmaztam egyes itteni magyarokról: *Magyarul már nem, svédül még nem* (ti. olvasnak). Vészharangot kell kongatnunk, amikor Márai Sándor szavai egyre jobban ránk is vonatkoznak: *„Nyelvünk is foszlik, szakadoz és a drága szavak / Elporladnak, elszáradnak a szájpadlat alatt”*. Tőlünk függ, hogy megmaradunk-e, és hogy meddig maradunk meg. Tanulhatnánk észt nyelvrokonainktól: a szovjet megszállás kilátástalannak tűnő éveiben ernyedetlen buzgósággal művelték nyelvüket és kultúrájukat a szórványban, például Svédországban, s jelentős értékekkel tudták gazdagítani „az otthoniakat” a felszabadulás után.

— A népek ezerféle anyanyelve — apropó: hány nyelvet is beszélnek a világon? — és az ismert holt nyelvek, például a latin, szóval általában a nyelv nem csak a hit, hanem általában a kultúra közvetítője és nagyrészt hordozója. Milyennek látod a beszélt és az írott nyelv, a hit és a kultúra sorsát abban az elektronikus multimédia-világban, amelynek a küszöbén állunk?

— Hogy hány nyelv van a világon, arra nem lehet egyértelmű választ adni, mert maga a „nyelv” fogalma is tisztázatlan. (Az egymáshoz oly közel álló dánt, norvégot, svédet külön nyelveknek tekintjük; míg a lapp nyelv egymástól sokkal inkább különböző változatait nyelvjárásokként könyveljük el.) — Mi történik a nyelvvel az elektronikus multimédia korában? Hadd utaljak egy orosz származású amerikai tudósra, aki néhány éve a *Scientific American* című folyóirat hasábjain bevallotta, hogy jó húsz éven át azt hitte: a számítógép majd helyettesíti, sőt feleslegessé teszi az emberi agyat; újabban azonban boldogan jött rá tévedésére, mert — szerinte — gyarló emberi agyunkat soha semmiféle gép nem fogja és nem fogja tudni helyettesíteni. Azt hiszem, ugyanez mondható el a nyelvről is. Megrögzött „optimista pesszimistaként” hadd reszkírozzam meg azt a hitemet (és reményemet), hogy e technikai csodák okozta gyerekes káprázatunk szétfoszlása után lassan visszatérünk majd a jó öreg nyelvhez. Az írott nyelvhez is. Aki valaha is elolvasott egy könyvet, és átélte az olvasás gyönyörének „részegítő” hatását, az tudja, mire gondolok. Tessék kipróbálni!

— Köszönjük a beszélgetést. Isten áldását kérjük életedre és további munkádra.

(Kérdezett: Veress Zoltán)

Isteni költőiség

Gyermekkoromat beárnyékolja a félelmetes, büntető istenkép. Isten mindent lát, mindent megvizsgál, semmit sem hagy büntetlenül. Keserves volt már az emberi büntetés is önmagában, hát akkor az isteni...? Aztán ráadásul a parancsok, törvények áradata! Nem, gondoltam, ennyi súlyos követelmény betartásához túl kicsi vagyok én és túl esendő, mindjárt jobb ha az elején feladom... Azt hiszem ezt nem csak én éreztem így valaha.

Felnőttkoromban, minekutána senki javasolt istenképe nem fogott meg igazán, keresni kezdtem én magam. Teljesen spontánul lapozgattam a bibliában és kijegyeztem mindent, amiből hitet és bizalmat meríthetek. Így találtam rá Istenre, a meleg, szerető Istenre, aki, ha „megsebez, de be is kötöz, összezúz, de keze meg is gyógyít” (Jób 5, 18). Életem egyik legszebb felfedező útja volt ez. Szorongásomat magával ragadta a sorokból áradó szeretet és feloldozta azt a kételyektől felszabaduló megújult hitem. Így találtam rá nagy ősi bölcsességekre, felemelő költői képekre — mintha Isten szórta volna szét szikráit, apró, értelemtől izzó gyöngyszemek gyanánt, jutalmul a kereső léleknek. Valahányszor újraolvasom őket, a szem és „a fül úgy vizsgálja a szavakat, ahogyan az íny kóstolja az ételt” (Jób 34, 3).

Megkapó költői kifejezések ékesítik a bibliát. „Hadd mondjam el én is a magamát, hadd mondjam el én is, amit tudok! Mert tele vagyok szavakkal, szorongat engem belül a lélek” (Jób 32, 17-18).

A metaforák tömörsége ősi zamatosságot kölcsönöz a nyelvnek — így válhat élet fájává a bölcsesség, nyelvek ostorává a rágalom. „Boldog az az ember, aki megtalálta a bölcsességet, és az az ember, aki értelmet kap... Útjai kedves utak, és minden ösvénye békesség. Élet fája ez azoknak, akik megragadják, és akik rá támaszkodnak, boldogok” (Péld 3, 13, 17-18). „Nyelvek ostorától rejtve leszel, nem kell félned, hogy pusztulás szakad rád” (Jób 5, 21) — mondják a hitre biztató sorok. Vagy egy másik helyen Bildád ekképp korholja Jóbot: „Meddig beszélsz ilyeneket, meddig lesz

heves szél szádnak beszéde?" (Jób 8, 2) A gonosz emberekről meg így ír: „...mindnyájuknak a sűrű sötétség a reggelük, hiszen megszokták a rémítő sűrű sötétséget" (Jób 24, 17).

Jézus maga mondja a János evangéliumában (10, 9): „...én vagyok az ajtó: ha valaki rajtam át megy be, megtartatik, az bejár és kijár, és legelőre talál." Vagy: „Én vagyok az út, az igazság és az élet; senki sem mehet az Atyához, csakis énáltalam" (Jn 14, 6).

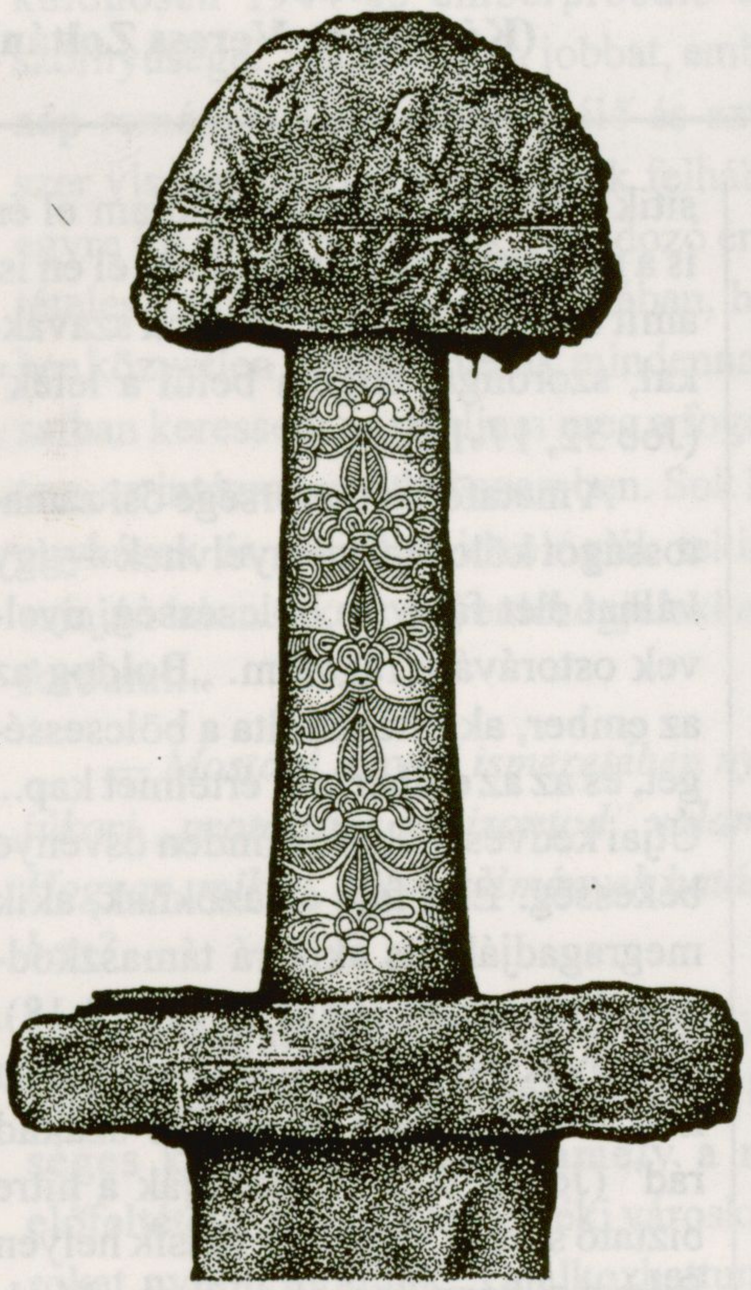
Jób panaszai csillognak a költőiségtől: „Igazságot öltöttem magamra, és az is magára öltött engem, jogosság volt a palástom és a süvegem. A vaknak szeme voltam, és lába a sántának" (Jób 29, 14-15). Majd egy másik helyen régi boldogságán elmélázva mondja: „Azt gondoltam, hogy fészkemmel együtt halok meg, s mint a főnixmadár, sokáig élek. Gyökerem a vízig nyúlik, ágamra éjjel harmat száll" (Jób 29, 18-19). A benne vergődő reménytelenséget próbálja ábrázolni Jób, amikor ezt mondja magáról: „Elsodort falevelet rémítesz, és száraz szalmaszálat üldözöl" (Jób 13, 25). Isten „kitépte reménységemet, mint valami fát, letördelt körös-körül: tönkrementem" (Jób 19, 10).

Nem ritkán aforizmákban találkozhatunk hasonlatokkal, költői párhuzamokkal: „Mint a város, amelynek csupa rés a kőfala, olyan az az ember, akinek nincs önuralma" (Péld 25, 28). „Ahogyan elszálla madár, és elrepül a fecske, úgy az ok nélküli átok sem teljesül" (Péld 26, 2). „Ahogyan a halak veszedelmes hálóba kerülhetnek, ahogyan a madarak tőrbe eshetnek, ugyanúgy jutnak kelepcébe az emberek is, ha hirtelen rájuk szakad a veszedelem ideje" (Préd 9, 12). „Ahogyan a víz tükrözi az arcot, úgy tükröződik a szívben az ember" (Péld 27, 19). „Vassal formálják a vasat, és egyik ember formálja a másikat" (Péld 27, 17). Emberi halandóságunk így is felfogható: „Az asszonytól született ember rövid életű, tele nyugtalansággal. Kihajt, mint a virág, majd elfonnyad, árnyékként tűnik el, nem marad meg" (Jób 14, 1-2). Tréfásan hangzik az asszonyok jellemzése: „A derék asszony urának koronája, de mint a csontszú, olyan a szégyentelen" (Péld 12, 4). „...mint a szüntelen csepegő háztető, olyan a zsémbes asszony" (Péld 19, 13).

Istent jelenítik meg egy költői lélek érzékenységével Jób szavai: „...pecséttel zárja le a csillagokat. Egymaga feszítette ki az eget, lépdel a tenger hullámhegyein... Elvonul fölöttem, de nem látom, elsuhan, de nem veszem észre" (Jób 9, 7-8, 11). E párhuzam pedig elgondolkoztathat minden magát istennek képzelő halandót: „Mert amennyivel magasabb az ég a földnél, annyival magasabbak az én utaim a ti utaitoknál, és az én gondolataim a ti gondolataitoknál" (Ézs 55, 9).

„Még a fának is van reménysége: ha kivágják, újból kihajt, és nem fogynak el hajtásai. Még ha elvénül is a földben gyökere, ha elhal is a porban csonkja, a víz illatától kihajt, ágakat hoz, mint a csemete" (Jób 14, 7-9) — gondolj rá, ha reménytelennek érzed a holnapot.

Blénessy Enikő

Honfoglaláskori kardmarkolat

Nem siratlak — hiszek bennetek

(Folytatás a 2. oldalról)

magatokat megőrizzétek, gyermekeiteket megtartsátok, adjátok tovább nekik a **nyelvet**, ezt a szent igét, amelyben a ti értékeitek kibomlottak, s amely a legerősebb nemzethez kötő kapocs bennetek. Tudjatok áldozatot hozni magyarságotokért! Ha tíz, húsz, ötven kilométerk árán tudtok magyar istentiszteleten, magyar misén résztvenni, vállajátok az utak fáradságát, költségeit... Ragaszkodjatok az egykori otthonotokhoz, hazátokhoz, amely továbbra is fiainak érez titeket. Szent elkötelezettséggel kötődjetek a nemzethez, a magyarsághoz, öregbítsétek hírünket, megbecsültségünket a nagyvilágban, s szolgáljátok ott is — lehetőségetek szerint — a magyarság ügyét. Nyissátok rá a világ szemét sorsunk tragédiájára. Szerezzetek barátokat magatoknak, nekünk! S ne húzzatok szét! Ne azt nézzétek, mi különít el, hanem azt: mi kapcsol össze bennünket, kinti és benti magyarokat. Itthon kicsi, néha alig több mint 100-200-as, de legtöbb esetben háromtól öt-, hatszázas gyülekezetek önálló egyházat tartanak fenn. Oltszakadát alig több, mint százhúsz evangélikus magyarja eltartja papját, gondozza, karbantartja csodálatos, a XII. században épült templomát, amely az egyik legszebb egész Erdélyországban. Ha ők igen, vajon a több mint harmincezres skandináviai magyarság erejéből nem futna többre, mint egy protestáns és egy római katolikus magyar egyházra? Könyvet jelentettek meg az EKE égisze alatt. Lapjaitok vannak (Új Kéve, Híradó stb). Csodálatos dolgok ezek. Íme: jelek arról, hogy **vagytok**! Életjelt adtok magatokról. De hiszem: az erőtök nagyobb, több van bennetek!

Ahogy tízezer méter magasságban hazafelé repített a TAROM légitársaság döcögős, rázós gépje, azon töprengtem, vajon sirassalak-e benneteket? És döntöttem. Nem, **nem siratlak. Hiszek bennetek.** S várakozással tekintek a közös jövőnk felé.

MAGYAR NYELVEN MEGSZÓLALÓ IGE ÉSZAKON

MÁRCIUS

	PROTESTÁNS ISTENTISZTELET		RÓMAI KATOLIKUS SZENTMISE	
2. szb			10.00 16.30	BORÅS JÖNKÖPING
3. vas	13.00 17.00	STOCKHOLM VÄSTERÅS	10.00 16.30	FALKENBERG GÖTEBORG
9. szb	11.00 18.00	ESKILSTUNA JÖNKÖPING	15.00 18.00	VÄSTERÅS UPPSALA
10.vas	11.00 17.00	TÅNGAGÄRDE GÖTEBORG	12.30	STOCKHOLM SÖDERTÄLJE
16.szb	16.00	LJUNGBY	11.30 15.30	LUND MALMÖ
17.vas	16.00	SÖLVESBORG	12.30 17.00	OLOFSTRÖM HELSINGBORG
23.szb	11.00 16.00	HALMSTAD HELSINGBORG	13.00 18.00	VÄXJÖ LJUNGBY
24.vas	16.00	MALMÖ	12.30	HALMSTAD LANDSKRONA

ÁPRILIS

	PROTESTÁNS ISTENTISZTELET		RÓMAI KATOLIKUS SZENTMISE	
7. vas Húsvét	17.00	STOCKHOLM		
8. hfö Húsv.2.	11.00 17.00	KATRINEHOLM VÄSTERÅS	16.30	GÖTEBORG
13.szb	15.00	OSLO		
14.vas	11.00 17.00	TÅNGAGÄRDE GÖTEBORG	12.30	STOCKHOLM
20.szb	13.00	HELSINKI	11.30 15.30	LUND MALMÖ
21.vas	13.00	TALLINN	12.30 17.00	OLOFSTRÖM HELSINGBORG
27.szb	11.00 16.00	LJUNGBY HELSINGBORG	13.00 18.00	VÄXJÖ LJUNGBY
28.vas	11.00 16.00	SÖLVESBORG MALMÖ	12.30 16.00	HALMSTAD OSKARSTRÖM

Áprilisban mindenütt úrvacsorás istentisztelet

új Kéve

ISSN 1400-8998

A Svédországi Magyar Protestáns Gyülekezetek lapja.
Az Északon élő magyarok ökumenikus fóruma.

Megjelenik kéthavonta (évi 6 szám).

IV. évfolyam 1. szám, 1996. február

Felelős kiadó:
Veress Zoltán

Szerkesztők:
Molnár-Veress Pál
Szentkirályi Csaga, Sántha Ferenc,
Layout:
Molnár-Veress Mária Magdaléna

Szerkesztőség:
Vintrosagatan 17/1,
S-124 73 Bandhagen (Stockholm)
Telefon: 08 - 86 36 39
Telefax: 08 - 86 36 39

Nyomda: Ekonomi-Print AB
Dalagatan 31. 113 23 Stockholm
Telefon: 08 - 33 29 90
Telefax: 08 - 33 47 62
Felelős vezető: Alexander Jenssen

Példányszám: 2000

Gyülekezeti tagjaink a lapot térítésmentesen kapják.

Adományt a lapkiadás céljára köszönettel fogadunk a következő számlára:
Ungerska Protestantiska Samfundet
Postgiro 602047-3

nya Kärve

ISSN 1400-8998

Ungerska Protestantiska Samfundets tidning.
Ungarnas ekumeniska forum i Norden.

Utkommer varannan månad (6 nr/år).

Årgång IV. Nr. 1. februari 1996.

Ansvarig utgivare:
Zoltán Veress

Redaktörer:
Pál Molnár-Veress
Csaga Szentkirályi, Ferenc Sántha,
Layout:
Mária-Magdaléna Molnár-Veress

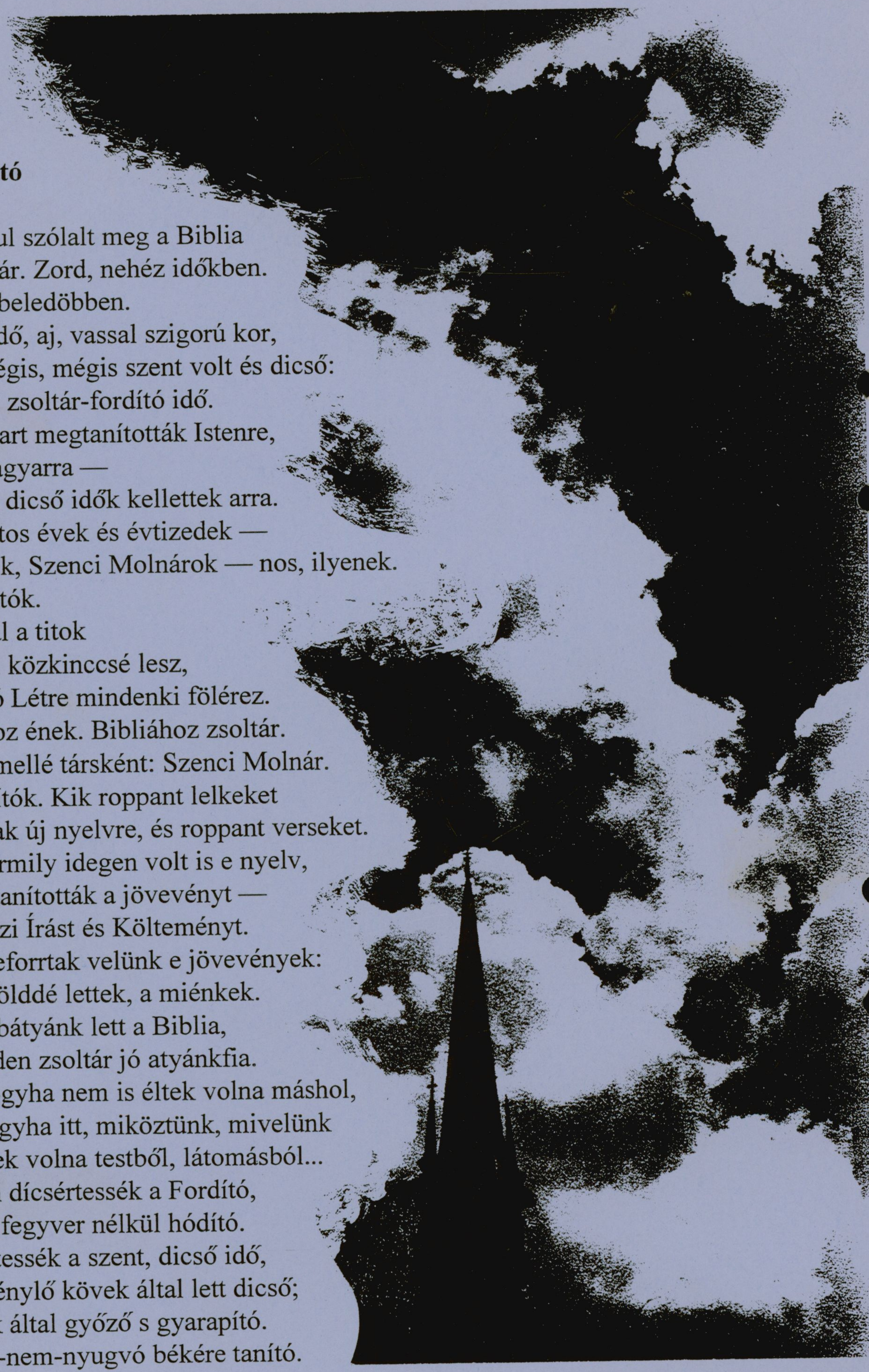
Redaktion:
Vintrosagatan 17/1
S-124 73 Bandhagen (Stockholm)
Telefon: 08 - 86 36 39
Telefax: 08 - 86 36 39

Tryckeri: Ekonomi-Print AB
Dalagatan 31. 113 23 Stockholm
Telefon: 08 - 33 29 90
Telefax: 08 - 33 47 62
Chef: Alexander Jenssen

Upplaga: 2000 ex

Församlingsmedlemmar får tidningen gratis.
Gåvor till utgivning emottages med tacksamhet på följande postgironummer:
Ungerska Protestantiska Samfundet
Postgiro 602047-3

Kiss Jenő

A Fordító

Magyarul szólalt meg a Biblia
s a zsoltár. Zord, nehéz időkben.
A lélek beledöbben.
Nehéz idő, aj, vassal szigorú kor,
mely mégis, mégis szent volt és dicső:
biblia- s zsoltár-fordító idő.
A magyart megtanították Istenre,
és őt magyarra —
szent és dicső idők kellettek arra.
Magasztos évek és évtizedek —
s Károlik, Szenci Molnárok — nos, ilyenek.
A Fordítók.
Kik által a titok
nemzeti közkinccsé lesz,
s a Való Létre mindenki fölérez.
A szóhoz ének. Bibliához zsoltár.
Károli mellé társként: Szenci Molnár.
A Fordítók. Kik roppant lelkeket
álmodtak új nyelvre, és roppant verseket.
Kik, bármily idegen volt is e nyelv,
rá megtanították a jövevényt —
A messzi Írást és Költeményt.
S egybeforrtak velünk e jövevények:
e fájó földdé lettek, a miénkek.
Segítő bátyánk lett a Biblia,
és minden zsoltár jó atyánkfia.
Minthogyha nem is éltek volna máshol,
minthogyha itt, miköztünk, mivelünk
születtek volna testből, látomásból...
Fennen dícsértessék a Fordító,
a vágó fegyver nélkül hódító.
Dícsértessék a szent, dicső idő,
mely fénylő kövek által lett dicső;
a lélek által győző s gyarapító.
A meg-nem-nyugvó békére tanító.

kis kéve gyermekeknek

Versolvasó

Kovács András Ferenc

Jégvilág

Egy jéghegyen három medve
csúszkál félig megdermedve.
Mindnek oly fehér a szőre,
hogy nem tudni egyelőre:
melyik jéghegy, melyik medve,
melyik mászik megdermedve?
Hómezőkön karcos szél dúl. . .
Jéghegy dörmög: dirdör-dérdúr.
Medve koppan: kipp-kopp,
kipp-kopp
Hófúvás föd minden titkot. . .
Csúszkál három jegesmedve
egy jéghegyen megdermedve.

Beköszöntő

Kedves Barátaink!

Nemrég léptünk át az új esztendőbe - bizonyára Ti is szüleitekkel, barátaitokkal együtt kivártátok az éjfélt, hogy aztán, itteni szokás szerint, tűzijátékkal köszöntsétek 1996-ot. Lehet azonban, hogy a sokszínű szikraesőben arra is gondoltatok, mi mindent szeretnétek ebben az évben megvalósítani. Kirándulások, érdekes utazások tervét forgathattátok fejetekben; izgalmas könyvek, új CD-lemezek címe jutott eszetekbe, amit mind olvasni-hallgatni szeretnétek; esetleg titokban kiválasztottátok, milyen új programot óhajtanátok számítógépetekhez.

Mi, akik ezt a kis lapot most útnak indítjuk, másképp szeretnénk terveiteken, elképzeléseiteken segíteni, azokban részt vállalni. Hogy pontosan miként, azt rögtön elmondom - hiszen különben is illendő, hogy első találkozásunk alkalmából bemutassam ezt a lapot. Szeretitek a szép verseket - talán Ti is próbáltátok már rímbe szedni néhány gondolatotokat; titokban esetleg naplót vezettek, vagy csak hébe-korba vetitek papírra azt, amit érdekesnek véltek. Talán érdekelnek a régi hangszerek, vagy az, hogy elődeink - nagyapáink, dédapáink - hogyan éltek, milyen megpróbáltatásokkal, milyen ünnepekkel volt teli az ő életük. Hallottatok-olvastatok a Bibliáról; ismertek egy-egy történetet Jézus életéből; bizonyára templomban is jártatok már, esetleg szüleitekkel istentiszteleten is részt vettetek; vártátok-ünnepeltétek a Karácsonyt, a Húsvétot is. Előfordulhat az is, hogy tanulás, beszélgetés közben, vagy a tévé előtt hallottatok olyasmiről, amiről szívesen tudnátok meg még többet - mert úgy érzitek, kérdéseitekre nem kaptatok megfelelő választ. Lehet, hogy egyszerűen csak egy barátot, levelezőtársat kívántok, akivel jól kibeszélhetitek magatokat.

Nos, ilyesmiről szeretnénk írni, beszélgetni Veletek itt, a lap oldalain. Mi viszont csak sejtjük, hogy mennyit, és főleg miről is szóljon részleteiben a Kis Kéve. Ezért szeretnénk, ha Ti magatok is részt vennétek a készítésében. Ötleteiteket, kérdéseiteket várjuk - akár írásban akár rajz formájában, hiszen így hamarabb és jobban megismerhetjük egymást.

Jézus, akiról olvashattok majd a lapban, egyszer arra kérte az őt körülvevő tömeget, hogy a felé igyekvő gyerekeket engedjék a közelébe.Mi most arra kérünk Titeket, hogy Ti is engedjétek magatokhoz ezt a kis újságot - reményünk szerint így egymáshoz is közelebb kerülhetünk általa.

A szerkesztő

Vincze László grafikája

Elődeink életéből

Farsangi népszokások

Régi népszokásaink közé tartozik a *farsang,* ami a tél búcsúztatása, a közeledő tavasz köszöntése volt, és még ma is az ott, ahol tovább él ez a hagyomány. Hosszú időszakra nyúlik, hiszen vízkeresztkor (január 6) kezdődik, és mintegy negyven nappal Húsvét előtt végződik. Ezekre a hetekre több jeles nap és ünnep jut - hadd idézzünk fel néhányat belőlük.

Vízkereszt (január 6-án) egyik legrégibb keresztény ünnepünk. Egykor, ezen a napon jelent meg Jézus a Jordán folyó partján, hogy Keresztelő János megkeresztelje.

Gyertyaszentelő (február 2-án) a régi rómaiak idején a tavaszköszntés ünnepnapja volt, és ez a hagyomány a katholikus egyházi hagyományokban ma is fellelhető. Időjóslás is fűződik hozzá, mert a régi emberek szerint "Ha fénylik gyertyaszentelő, az iziket vedd elő" (vagyis szerezz még tűzifát, mert tartani fog a hideg időjárás).

Balázs-napkor (február 3-án) a gyermekek amolyan iskolába-csalogató (brrr!), tréfás köszöntővel járták körbe az ismerősöket. Biztató, verbuváló versikéikért aztán kalács, kolbász volt a jutalom, amelyet a csapat Tarisznyása gyűjtött be:

Emlékezzél, házigazda, ma van
Balázs napja,
Dobd el búdat az ágy alá, mondjad:
heje-huja!
Lám, minékünk van jókedvünk,
semmivel nem törődünk,
tanítónk regulájától éppen ma
nem félünk

Jeles napok még februárban Zsuzsanna napja és a Mátyás-nap is. Ezekhez időjóslás fűződik, amennyiben a közeledő tavasz esélyeire próbálnak következtetni az éppen tapasztalt hideg, vagy felmelegedés alapján. Zsuzsanna napjáról azt tartják, hogy "*elviszi a havat, és megszólaltatja a pacsirtát*", ám ha ez mégsem következnék be, akkor "*Jégtörő Mátyás ront, ha talál, - ha nem talál, csinál*". Ha tehát e napon hideg van, akkor Mátyás hamarosan elviszi a telet; ha pedig jó idő van, akkor éppenséggel hidegek következnek.

Vasárnapi iskola

Charles Dickens

Urunk élete

Édes gyermekeim! Nagyon szeretném, ha megismernétek valamennyire Jézus Krisztus történetét, mert Róla mindenkinek tudnia kell. Soha nem élt még senki, aki olyan jó, kedves és gyöngéd lett volna, mint Ő, aki annyira sajnált volna mindenkit, aki valamilyen rosszat tett, vagy bármilyen betegségben vagy nyomorúságban szenvedett. Most már a mennyben van, ahová — remélem — mindnyájan eljutunk halálunk után, ahol ismét találkozunk és együtt leszünk boldogan, örökkön-örökké. Hogy milyen jó hely a menny, azt el sem képzelhetitek, ha nem tudjátok, hogy ki volt Ő és mit tett.

Nagyon, nagyon régen, — csaknem kétezer esztendővel ezelőtt — egy Betlehem nevű helységben született. Apja és anyja Názáret városában laktak, de hivatalos ügyben Betlehembe kellett utazniok. Apját Józsefnek hívták, anyját Máriának. De mivel Betlehem zsúfolásig tele volt emberekkel, akik szintén hivatalos ügyben jártak ott, Józsefnek és Máriának nem jutott hely sem a vendégfogadóban, sem valamelyik háznál, ezért egy istállóban szálltak meg, és ott született meg Jézus Krisztus. Ott bizony nem volt semmiféle bölcső, vagy ehhez hasonló, ezért Mária a kis gyermeket egy jászolba fektette, ahonnan a lovak szoktak enni. Ott aludt el a gyermek.

Amíg aludt, a mezőn juhaikat őrző pásztorok Isten fényes és gyönyörű angyalát látták a gyepen közeledni feléjük. Először megijedtek, leborultak és elrejtették az arcukat. De az angyal így szólt: „egy gyermek született itt a közelben, Betlehem városában, aki arra tanítja majd az embereket, hogy szeressék egymást, ne veszekedjenek és ne bántsák egymást; Jézus Krisztus lesz a neve, s ezt a nevet az emberek imáikba foglalják, mert tudják, mennyire szereti Isten, és ezért nekik is szeretniök kell." Azután meghagyta az angyal a pásztoroknak, hogy menjenek el az istállóba és nézzék meg a gyermeket a jászolban. Ezt meg is tették, s letérdelve mellé, amíg ott aludt, ezt mondták: „Isten áldja meg ezt a gyermeket!"

(Folytatjuk)

Vincze László grafikája

A *farsang* (a szó német eredetű) legmulatságosabb része azonban az időszak utolsó három napja (ez körülbelül Húsvét előtt negyven nappal, (vagyis hat héttel) , amit tréfásan a *farsang farkának* neveznek. E három nap alatt, ami vasárnaptól keddig tart (húshagyókedd, a Húsvét előtti nagybőjt kezdete), táncmulatsággal, énekléssel, vídám játékokkal töltik el az időt. Némely vidéken ma is szokás az, hogy *húshagyókedden* álarcba, maskarába öltöznek a fiúk és lányok - szamár-, medve-, vagy kecskebőrbe bújnak, úgy járják végig a falut. Kezükben faragott vessző, nyárs van, és betérnek minden házhoz, hogy elmondják farsangköszöntő versiképüket:

Itthon van-e a gazda?
Van-e jó farsangja?
Menjen fel a padra,
Hozzon le szalonnát,
Szúrja a nyársamra!

Közben tojást, szalonnát gyűjtenek, amit este a fonóban közösen fogyasztanak el. A farsang másik, kevéssé elterjedt formája az, amikor szalmabábot készítenek, és azt, mint a tél jelképét elégetik - ezzel sürgetve a zimankós tél távozását.

Otthonainkból kitekintve látjuk, hogy itt, tájainkon még jócskán tart a száp, havas tél. Ezért megpróbálhattok Ti is rajzolni egy farsangi álarcot, és azt vagy magában, vagy egy télűző versike kíséretében elküldeni a Kis Kévének!

❑ ABLAK

Gyermekművészeti múzeum Ulfsrydben

Kasza Imre képzőművész jó néhány évvel ezelőtt került Erdélyből ide, Svédországba. Sok pályatársától eltérően őt nem csupán saját munkája, a grafika kötötte le, hanem már évek óta foglalkozik gyermekekkel, tanítja őket is a rajzolás, a festés fortélyaira. Az elmúlt tanév végén, amikor átnézték színpompás és fantáziadús képeiket, akkor született meg bennük az elhatározás, hogy múzeumot kellene létrehozni ebből az anyagból.

Imre szeretné, ha az ország más vidékeiről is küldenének rajzokat a legfiatalabbak - tehát Ti is, akik ezt olvassátok. Ezért fontosnak tarja, hogy Ti javasoljatok egy ötletes nevet a múzeumnak, amit persze plakát formájában kellene kigondolnotok, elkészítenetek.

Rajzos javaslataitokat az alábbi címre küldjétek:

Kasza Imre,
Ulfsryd, 362 91 Tingsryd

Magyar óvoda Göteborgban

A göteborgi S:t Jakob templomban szombatonként 11.00—13.00 óra között magyar szabadidős óvoda működik.

Szeretettel várunk minden — felekezettől függetlenül — magyarul legalább alapfokon beszélő gyermeket 2—8 éves korig. Továbbá olyan magyarul igényesen beszélő pedagógusok jelentkezését várjuk, akik részt kívánnak venni az óvoda munkájában akár rendszeresen, akár alkalmanként ún. téma-foglalkozásokat tartva. Állás nélküli pedagógus számára ALU-hely lehetőségünk is volna.

Február 24-én szombaton 12.00 órai kezdettel óvodai szülői értekezletet tartunk, amelyre nem csak a szülőket, hanem minden kedves érdeklődőt szeretettel várunk.

Ötleteket és észrevételeket örömmel fogadunk, írásban is, az alábbi címre:

Nadler Mariann,
Mårbackagatan 21
422 48 HISINGS BACKA,
Tel/Fax: 031 - 52 77 49

Mi írjuk - mi rajzoljuk

Kedves Barátunk!

Biztos írtál már ilyen-olyan fogalmazást, vagy levelet - esetleg éppen naplót. Kíváncsi természetűek lévén, mi is szeretnénk olvasni ezekből - de nem csupán mi, hanem mások is, akik e lapot megkapják. Ezért szeretnénk, ha írásaidból választanál egyet és azt elküldenéd a Kis Kéve részére. Ha még nem próbálkoztál "tollforgatással", akkor az a javaslatunk, hogy pár szóban írjad meg**Legszebb karácsonyom** címmel azt, amire legszívesebben emlékszel e szép ünneppel kapcsolatban.

Ha valaki az írás helyett inkább a rajzolást választja, mi azt is örömmel fogadjuk. Egyben megígérjük, hogy a legsikerültebb munkákból közölni fogunk itt, a lapban. Sok sikert kívánunk!

A KK válaszol

Szia! Engedjétek meg, hogy bemutatkozzam: KK vagyok, és remélem, sok munkát adtok majd nekem az elkövetkező időkben.

Feladatom, hogy válaszoljak leveleitekre, pontosabban arra, amit azokban leírtok. Hiszen mindnyájunknak lehetnek olyan kérdései, ötletei, gondolatai amikre választ másoktól vár. Nem tudom, észrevettétek-e, hogy a felnőttek gyakran elfoglaltak. Esetleg türelmetlenek. Vagy nem mindig értik, hogy miről is kérdezitek őket. Ne keseredjetek el ilyenkor - inkább vegyetek elő papírt, ceruzát - és írjátok le mindazt, ami akkor éppen bánt, vagy foglalkoztat Titeket. És persze postázzátok a lap címére, hátha együtt többre jutunk!

Mostani postaládánk üres lévén, egy versajándékkal lepünk meg Titeket. (Lehet, hogy Ti is kérdeztetek a szüleitektől olyasmit, amit a költő itt rímekbe szedett?)

Ferenczes István

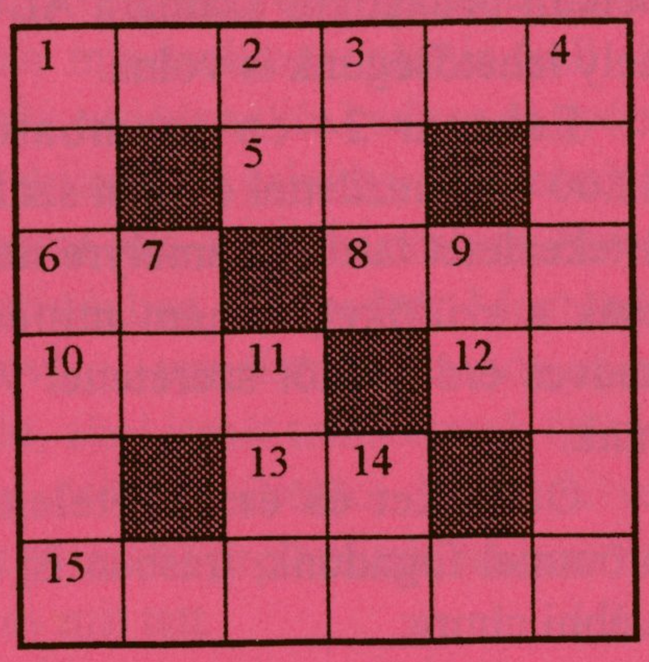
Kérdés

Azt mondja édesanyám:
egyem sok piros almát,
attól lesz piros orcám. . .

Édesanyám, én nem értem,
hogyha zöld almát eszem,
akkor attól zöld leszek?

Leveleiteket várva mindőtöket köszönt : **KK**

Okoska

VÍZSZINTES

1. Autónak a ... (ezen gurul)
5. Kutya
6. Inni is szokták
8. Nem úgy!
10. Vetélkedőnek van
12. Éhség, régiesen
13. Cipész szerszáma
15. Kévében van

FÜGGŐLEGES

1. Versírók
2. A -ra párja
3. ...hal: békaporonty
4. Ebbe tartoznak a hívők is
7. Azonos betűk
9. Kiejtett betű
11. Eszünk belőle
14. Fordított vízszintes 13.

ZÁRT BETŰK: A, Á, E, Ö, Ö, G, K, S.

A megfejtést legkésőbb március 15-ig küldjétek be a Kis Kéve szerkesztőjéhez. A helyes megfejtők között könyvjutalmat sorsolunk ki.

Leveleiteket, rajzaitokat, a keresztrejtvény megfejtését küldjétek a Kis Kéve szerkesztőjének a mellékelt címre:

Sántha Ferenc
Östbergahöjden 19/3
125 73 ÄLVSJÖ

kis kéve fiataloknak

Élni is kellene közben

Az „álmodó ifjúság” számára többnyire két életmodellt kínál a jelen, de valójában egyik út sem igazán vonzó és valójában egyikben sem hisz az ember.

Az egyik modellt néhány múlt századi nagy regény ábrázolja, melyben mesés életpályákról, szédítő felemelkedésekről olvashatunk. Nagyravágyó fiatalemberek — hogy csak a legismertebbeket említsük: Balzac Lucienje az Elveszett illúziókból és Stendhal Sorelje a Vörös és feketéből — nem tudnak beletörődni abba a szűkös és szürke életbe, amelybe beleszülettek, hanem „minden áron” ki akarnak törni belőle. Terhet és béklyót lerázva magukról és minden határt és korlátot átlépve, hátra sem tekintve, senkivel és semmivel nem törődve, mennek a maguk útján, olykor szerencsében, csodában, angyali vagy ördögi pártfogásban reménykedve, de még a látványos bukás kockázatát is vállalva.

A másik modell egy puritánabb élet igazságát hangsúlyozza. Ez a munkát, a szorgalmat, az engedelmességet, az alkalmazkodást, a takarékosságot és az önmegtagadást ajánlja, és bár lassú és fáradságos, de mégis biztos és kockázatmentes előrehaladást ígért.

Hogy miért nem igazán vonzó egyik út sem, s miért nem tud egyikben sem hinni a mai ember?

Mert úgy érezzük, hogy a világ annyira „meg van már csinálva”, struktúrái oly szorosak és olyan törvényszerűségek által irányítottak, hogy az „új idők új dalaival” betörni szándékozónak már résnyi helyet sem ad. Ugyanakkor azt is tapasztaljuk, hogy a szívós kitartás és az araszolva haladás a legtöbbször csak látszólagos haladást jelent, valójában inkább egyhelyben topogáshoz hasonlítható, s a jelenben nem nyújt megelégedést; biztos és kockázatmentes jövőképe oly savanyú és unalmas, hogy abból inkább nem kérünk.

Az életét tudatosan élő ember, mielőtt megtenné kötelességét, mielőtt engedelmeskedne, alkalmazkodna, önzetlen és áldozatkész módon valamit vállalna, akár az önfeláldozásig, s mielőtt teljesítené az irányában támasztott elvárásokat, előbb felteszi a kérdést: jogosak-e ezek az elvárások, kik támasztják azokat, és egyáltalán, mire jók?

S a „beavatottak”, az „életben jártasok” válasza a leggyakrabban ez: „mi” egy világot ajánlunk fel neked, de aki ilyen kérdéseket tesz fel, az „életképtelen”, „nem közibénk való”. Valójában itt, ezen a ponton kiált fel a mai ember a bibliából vett kérdést idézve: „Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, lelkében pedig kárt vall?” (Mk 8, 36-37). A megválaszolatlanul hagyott — a jövőben már elfojtott — kérdésekkel teli ember vállalása, áldozathozatala, egyáltalán élete így lesz „nem lélekből fakadó”, ő maga pedig lélekben kárvallott. Mert akár önként vállalja, akár rákényszerítik, de elfogadja azt a hajszolt életet, mely mindig a következő percek, órák, napok, vagy évek teendőire es feladataira összpontosítja a tekintetet. **A hajszában élő ember önmagán és a jelen időn kívül él.** A „szigorúan célra törő” élet nem enged egy percre sem megállást. Még ahhoz sem, hogy feltegyük a kérdést: Minek? Mi értelme van? Jellemző módon Heinrich Böll Biliárd fél tízkor című regényében csak a lassan elboruló elméjű asszony tesz fel ilyen kérdéseket, míg a „normálisak” hajtanak tovább. Hát még hol marad hely az ilyen keményen célratörő életben a költészet vagy a játék számára, vagy éppen meditációra és imádságra?

A célratörő, hajszolt életet élő ember általában azzal nyugtatja magát, hogy csak átmenetileg és ideiglenesen adja fel önmagát, s ha majd túl lesz ezen, akkor kezdődik az „igazi élet”. Az igazság azonban az, hogy ezek az „átmeneti és ideiglenes” időszakok életünk megismételhetetlen és visszahozhatatlan darabjai, miközben az egész — Kányádi Sándor szavaival:

Lassan eltelik

eltelik a nagy készülődésekkel
lassan eltelik előbb a fele
aztán a másik fele is csak
készülődünk az időközben idő-
szerűtlenné vált nagy mire is
végül a sebtiben sütögetett kis
pecsenyék csömörével a szánkban
mentegetőzve tárjuk szét már csak
arra jó karjainkat sajnos élni
is kellene közben sajnos így igaz

Az ilyen élet — elvesztegetett élet. Mit jelent el nem vesztegetni „lelkünket”, azaz, inkább megnyerni azt? Egyszerűen: hogy önmagunk vagyunk. Alany. Szubjektum. Azt, hogy elértük önazonosságunkat (latin szóval:

identitásunkat). Azt, hogy elfogadjuk és vállaljuk önmagunkat, — önmagunkkal egyetértésben és összhangban gondolkodunk, szólunk és cselekszünk.

Ez a legtöbb, amire az ember eljuthat. Mindenről lemondhatunk, csak erről nem! Ezt semmiért sem szabad feláldozni, sem csábításra, sem kényszerre.

A serdülőkor és az ifjúkor határán alakul ki, születik meg az önazonosság. Úgy éli át ezt az ember, hogy eltölti az a bizakodás, hogy másoknak a szemében is ugyanaz, mint akinek sajátmaga tapasztalja magát. Azaz, hogy azonosság áll fenn a külső (másokkal érintkező) és a belső (magát érzékelő) lénye között. És hogy megvan a folyamatosság a lezáruló gyermekkor és a kezdődő felnőttség között.

Megtörténhet azonban és gyakran meg is történik, hogy nem jut el valaki az önazonosságra és nem születik meg a felnőtt személy. Ilyenkor „szétesik" az ember, mert másnak érzi magát, mint akinek/aminek tartják. S akkor az ember ingadozik a rejtőzködni vágyás és az önfeltárás vágya között. Cserélgeti álarcait miközben valódi, saját arcát keresi.

Lehetnek egyedi, családi, biológiai okai az ilyen identitáskrízisnek. Elsősorban a szülői tekintély nyomása, amely szándékosan függőségben és kiskorúságban akarja tartani a gyermeket. De közrejátszhatnak társadalmi okok is. Vannak történelmi korszakok, amelyekben minden meginog, ami korábban szilárdnak látszott. Félelem, szorongás, rémület fogja el ilyen időkben az embert és egzisztenciális vákuumba kerül.

Megízlelhet-e így az ember valamit abból, hogy ő egységes és értékes személy? Vagy pedig csupán szerepek kötegének érzi magát, amelyben én-jének legfeljebb az a funkció jut, hogy a szerepeket koordinálja és elhárítsa a szerepek katasztrófális összeütközését? Szó lehet-e így még az igazi személyiség szabad kibontakoztatásáról, vagy csupán kényszerű alkalmazkodásról? Fel lehet-e így még tenni a kérdést a cselekvés és az élet értelme felől, vagy csupán funkciókat kell elvégezni és elvárásoknak eleget tenni?

Az ember személyének méltósága és értéke van. Ezt a tudatot nem gyengíti, inkább erősíti az a meggyőződés, mely vallja, hogy az ember személy volta egy abszolút, mindenható valakitől, Istentől származik, — személyének ezért különös méltósága és értéke van. Az ilyen emberi személyiség egyszerre lehet egyetértésben önmagával és összhangban léte alapjával és forrásával. És ebből új, mégpedig jó viszony következik embertársaival is. Összhang önmagunkkal, Istennel és embertársainkkal. Talán ez a boldogság.

A boldog ember áldás a világban. Míg a boldogtalan ember széthasogatott és kényszeredettségekkel teli lénye nyomasztó légkört teremt, megmérgezi a környezetet és másokat is megfertőz, addig a boldog ember lénye olyan erőteret sugároz maga körül, amelyben kivirul az élet. Az igazi Én-jéhez eljutott emberre leginkább az jellemző, hogy felébred benne a szeretet képessége és ebben annyi örömöt él át és tapasztal meg, hogy túlárad belőle és új örömöt és boldogságot gerjeszt. A boldog ember — jó értelembe véve a szót — „megfertőzi" a környezetét és „átragasztja" másokra is a megélt szabadságot és harmóniát. Semmihez sem ragaszkodik görcsösen, semmit sem zár szorosan a markába. Életét ajándékként fogja fel, s ezért tud abból boldogan másoknak is ajándékozni. Így válhat az önmagunkért élt élet másokért is élő, összhangban levő életté.

Kovácsházi Zelma írása nyomán.(Hang, 95 május)

Időnk jelei — Isten jelei?

1996. március 30. — április 6. között tatja harminchetedik nagyheti találkozóját az **Európai Magyar Evangéliumi Ifjúsági Konferencia** (EMEIK), melynek fő témáját a szervezők a Máté evangéliuma 16, 3 alapján Időnk jelei — Isten jelei címmel jelölték meg.

Posztmodern korunk egyik jelensége a természetfölötti, a megmagyarázhatatlan jelenségekkel, „jelekkel és csodákkal" való foglalkozás.Az ilyen témájú cikkek, könyvek, filmek száma megszámlálhatatlan. A biblia is beszél csodákról. Milyen jelek szólnak ma hozzánk — egyáltalán, higgyünk nekik? A kérdésekre közösen szeretnénk a választ keresni.

Részvételi díj: gyermekeknek 6 éves korig 120, ill. 13 éves korig 230, diákoknak és keresettel nem rendelkezőknek 270, keresettel rendelkező felnőtteknek pedig 370 DM (német márka).

A konferencia színhelye és címe:
Christliches Gästehaus
D-97653 Bischofsheim a.d. Rhön
Tel: +49 - (0)9772 - 248

Konfirmációra készülő ifjainkkal csoportosan szeretnénk utazni a konferenciára. Szándékunkban áll, hogy számukra lehetőleg olcsó utaztatást biztosítsunk. A részvételi díjakat mindenki maga állja. Ifjainkat kérjük, legkésőbb március 15-ig a lelkészi hivatalnál levélben vagy telefonon jelentkezzenek:

Molnár-Veress Pál lelkész, Vintrosagatan 17/1
124 73 BANDHAGEN, Tel/Fax: 08 - 86 36 39.

Az idén konfirmációra készülőkön kívüli érdeklődőket arra kérjük, részvételi szándékukat a konferencia németországi szervezőjénél jelentsék be:

Szunyog Erzsébet, Berghausstr. 27
D-70565 STUTTGART
Tel: +49 - (0)711 - 74 46 95

Deák János Dénes

Változunk, tehát élünk

Nem azok vagyunk, akik akarunk lenni,
és nem akarunk azok lenni, akik vagyunk,
de csak semmi csüggedés,
mert mikor már azokká lettünk, akik akartunk lenni,
akkor sem akarunk majd azok lenni, akik végre lettünk.

Bitay Zsolt

Huszadik század

Elrohantak a csendes órák
A nyugodt, napos délutánok
Néma tűnődés az íróasztal mellett
Melyhez egy öreg óra
Rendületlen ketyegése
Régi bajtársként szegődik
A távolban a havasok tetejéről
Szikrákat vetve veri vissza
A napsugarakat a hó
A messzeségben egy öreg harang
Hangja vész bele az egyhangúságba
Szavára megreccsennek a régi bútorok
Egymáshoz simulnak a poros könyvek
Megbarnult lapjai
És békésen alusszák ezer éves álmukat.
Ezek a csendes órák elmúltak
Vissza sem jönnek talán
Átvette helyüket a huszadik század.

1995. november 29.

Magyar Református Ifjúsági Világtalálkozó Homoródfürdő augusztus 4—8.

A Magyar Reformátusok III. Világtalálkozóját 1996. augusztus 1—21. között rendezik. Főrendezvényeit Partiumban és Erdélyben, elő- és utórendezvényeit Magyarországon, a Felvidéken és Kárpátalján tartják. A főrendezvények keretében első ízben kerül sor a Magyar Református Ifjúsági Világtalálkozóra.

Augusztus 4. Érkezés Segesvárra, ahonnan különvonat szállítja a táborozókat Székelyudvarhelyre, innen pedig különjáratú autóbuszokkal utaznak Homoródfürdőre.

Augusztus 5—8. Minden nap az ébresztő és reggeli után áhítat, előadások és megbeszélések, szabadidő, ebéd után vetélkedők, koraeste bibliaóra, vacsora után táncház, régi zene, film. A rendezvény ideje alatt minden nap három különjárat indul a Szentanna-tóhoz, a Gyilkos-tóhoz és az Almási barlanghoz.

A lelkészi hivatalok által előre bejelentett személyek elszállásolását és étkeztetését a házigazdák vállalják. Kérjük azon ifjainkat, akik a jelzett időszakban amúgyis Erdélyben vagy Magyarországon tartózkodnak, s részt szeretnének venni a rendezvényen, **legkésőbb március 20-ig jelentkezzenek svédországi lelkészi hivatalunknál a 08 - 86 36 39-es telefonszámon.**

Deák Ferenc grafikája

Itt és most

A gyepet nézem, talán a gyepet.
Mozdul a fű. Szél vagy zápor talán,
vagy egyszerűen az, hogy létezel
mozdítja meg itt és most a világot.

(Pilinszky)

Találkozásainkon – hetente egyszer gyülünk össze Göteborgban – a hétköznapi banalitásokból, a mindennapok problémáin keresztül a mottóban jelölt „itt és most" öntudatáig ívelnek a témák és a hangulatok. Komolykodva és jó adag humorral próbálgatjuk szárnyainkat készülő lírai összeállításunk során. Az „eredmény" még bármi lehet: paródia, revü-műsor, oratórium és tisztelgés költőink előtt. Különösebben magasröptű elvárásaink nincsenek: egyszerűen egy élő, izgalmas előadást szeretnénk összehozni, mely élményszámba menne nemcsak a hallgatóságnak, de magunknak is, alkalomról-alkalomra. Persze, ez már egy komoly kihívás – viszont tudjuk, hogy minden rajtunk áll, a mi hozzáállásunktól függ.

Hogyan, honnan indultunk?

Részben az együttlét igénye, részben a véletlen hozott össze. (Persze tudjuk, hogy tulajdonképpen nincsenek véletlenek. Az van, amit teszünk, amit vállalunk, amit teremtünk...!)

Az első találkozásokból és megbeszélésekből, beszélgetésekből egy Ady-emlékműsor ötlete bontakozott ki, melynek bemutatására és megmérettetésére az 1995-ös májusi SOMIT-találkozón került sor. A nyári táborra Rejtő Jenő Biztosíték című helyzetkomikumával érkeztünk – eme műfajbeli próbálkozásunkat is tetszéssel fogadta a közönség.

Jelenleg ismét a verseknél kötöttünk ki: kedvenc szerelmes verseinkből készítettünk egy összeállítást, mellyel a februári ifjúsági találkozó résztvevőit szándékozzuk meglepni. További tervekben sem szűkölködünk, habár ezeket részben meglepetésnek szánjuk, részben ez még a jövő muzsikája.

Hogy miért mindez?

Vörösmarty Mihállyal kérdezzük: „Mi dolgunk a világon?" és vele válaszolunk: „küzdeni, És tápot adni lelki vágyainknak... küzdeni erőnk szerint a legnemesbekért", mert „Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne" (Tamási Áron).

Mert igényünk van egymásra, a nyelvünkre, kultúránkra. Igényünk van a folytonosságra, hogy önmagunkra találhassunk, hogy önmagunk maradhassunk.

Ákos és kortársai

Deák Ferenc grafikája

Deák János Dénes

Üres szavak

Lantomat pengetni
Nem merem.
Valaki más,
Ki tudja, az tegye.

Üres szavakból
Várat hiába rakok,
Kívülről lehet szép,
De csak egy pöccintés,
és az egész egy kis halom.

Mokos Imola

Húség

a konyhában két mosatlan pohár
megijedek az elvárásoktól
a szorongás letelepszik
egy lámpa mereszti rám tekintetét
a fal bámul sárga félszemével
a rettegés gyáva
kiröhög
szemébe nézek
Győzhetnék!
— de ő hűséges

Göteborg, 1996. február 14.